

OPINNÄYTETYÖ
Jyrki Vähärautio 2010

**LASTEN JA NUORTEN
METSÄTIETÄMYKSEN EDISTÄMINEN
LAPISSA**

Rovaniemen
ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences

METSÄTALouden KOULUTUSOHJELMA

Opinnäytetyö

LASTEN JA NUORTEN METSÄTIETÄMYKSEN EDISTÄMINEN LAPISSA

Jyrki Vähärautio

2010

Toimeksiantaja Metsäkeskus Lappi

Ohjaaja Tapio Sironen

Hyväksytty _____ 2010 _____

Tekijä	Jyrki Vähärautio	Vuosi	2010
Toimeksiantaja Työn nimi	Metsäkeskus Lappi Lasten ja nuorten metsätietämyksen edistäminen Lapissa		
Sivu- ja liitemäärä	45 + 2		

Opinnäytetyön toimeksiantaja oli Metsäkeskus Lappi. Tutkimuksen tavoitteena oli päivittää lasten ja nuorten metsätietämyksen edistämiseen tähtäävä toimenpideohjelma Lapin läänin alueelle. Lisäksi pyrittiin kehittämään vanhoja koulu yhteistyön toimintamalleja ja luomaan uusia toimintamalleja sekä selvittämään mahdollisia uusia toimijoita metsäsektorin koulu yhteistyöhön Lapissa.

Tutkimuksen kohteena olivat Lapin läänin alueen metsäorganisaatioiden, metsäyritysten, järjestöjen ja oppilaitosten työntekijät, joiden työtehtäviin sisältyy lapsille ja nuorille suunnattua metsäneuvontaa ja tiedotusta. Lisäksi haastattelututkimukseen haettiin yläasteen oppilaiden ja opettajien näkökulma. Tutkimus toteutettiin puolistrukturoituina teemahaastatteluina.

Tutkimuksen tulosten perusteella metsäalan koulu yhteistyössä tulee jatkossa keskittyä nykyisten toimintamuotojen kehittämiseen sekä yhteistyön tiivistämiseen toimijoiden kesken. Toiminnan kohderyhmä eli koulut täytyy saada jo varhaisessa vaiheessa mukaan tapahtumien suunnitteluun. Tapahtumista tiedottaminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa sekä koulu yhteistyötapahtumien järjestämisessä mukana oleville toimijoille että kouluille on erittäin tärkeää. Uusia toimijoita on mahdollista saada mukaan toimintaan etenkin järjestösektorilta.

Lapin läänin alueelle koulu yhteistyötoimintaa koordinoimaan olisi hyvä saada palkattua koulu yhteistyökoordinaattori. Alkuvaiheessa koordinaattorin palkkaus voisi tulla hankerahoituksena, mutta jatkossa tarvittaisiin metsäsektorin organisaatioiden ja -yritysten resurssointia.

Avainsanat kouluyhteistyö, metsä- ja luontokasvatus,
metsäsertifiointi

Author	Jyrki Vähärautio	Year	2010
Commissioned by	Forestry Center of Lapland (Metsäkeskus Lappi)		
Subject of thesis	Promotion of Children's and Youth's Forest Knowledge In Lapland		
Number of pages	45 + 2		

This thesis was commissioned by the Forestry Centre of Lapland. The main aim of the thesis was to update the Action program for Promotion of Children's and Youth's Forest Knowledge in Lapland. Other important goals were to collect background information for forest sector's school co-operation, to discover new activities and to find new school co-operation partners.

Collection of data in this thesis was done by personal interviews with persons that have been involved in forest sector school co-operation in Lapland. The results were analyzed with the Atlas.ti qualitative data analysis software. Interviews were done with forest sector professionals who worked in forest organisations, forest companies, on third sector and in vocational- and comprehensive schools.

This thesis indicates that in the near future the partners in the forest sector's school co-operation should concentrate on developing activities used today. Co-operation between partners should also be more intense. Schools as the target group of co-operation, should be invited to plan events at an early stage. Information about the school co-operation events should be spread more intensively. New co-operation partners can be found for example from the third sector.

In Lapland one person should be hired to co-ordinate the forest sector school co-operation. In the beginning the costs of the co-ordinator could be financed by European Union project financing. In the future the costs could be financed by forest organizations and companies.

Key words school co-operation, forest and nature education,
forest certification

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1
2 METSÄSEKTORIN KOULUYHTEISTYÖN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	3
2.1 Lasten ja nuorten metsätietämys	3
2.2 Kansalliset ja alueelliset puitteet metsäsektorin kouluyhteistyölle.....	5
2.2.1 Metsäsertifiointi	5
2.2.2 Kansallinen- ja alueellinen metsäohjelma	7
3 METSÄSEKTORIN KOULUYHTEISTYÖ	10
3.1 Asioiden käsittely kouluyhteistyössä	10
3.1.1 Kouluyhteistyön sisältö ja työtapa	10
3.1.2 Kouluyhteistyön tavoitteita	11
3.1.3 Kouluyhteistyön toimijoita	11
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	13
4.1 Tutkimusaineisto ja tutkimusmenetelmät	13
4.2 Tutkimusaineiston analysointi	15
5 TUTKIMUSTULOKSET	17
5.1 Kouluyhteistyön tavoitteet ja kohderyhmän odotukset	17
5.1.1 Kouluyhteistyön tavoitteet ja tavoitteiden toteutuminen	17
5.1.2 Kouluyhteistyön kohderyhmän toiveita ja odotuksia	20
5.2 Asioiden käsittely, materiaalit ja resurssit	22
5.2.1 Asioiden käsittelytapa	22
5.2.2 Työmenetelmät	23
5.2.3 Oheismateriaalit	25
5.2.4 Resurssit	26
5.3 Toimijoiden kokemuksia kouluyhteistyöstä	28
5.3.1 Toimijoiden huomioita ja kokemuksia	28
5.3.2 Yhteistyön koordinointi ja työnjako sekä yhteistyön sujuvuus	28
5.4 Toiminnan kehittäminen.....	31
5.4.1 Haasteet	31
5.4.2 Kehittämisehdotuksia ja uusia toimintamuotoja	35
5.4.3 Uusia metsäalan kouluyhteistyötoimijoita	38
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	39
LÄHTEET	44
LIITE	46

1 JOHDANTO

Koin aiheen niin kiinnostavana, että halusin lähteä selvittämään metsäorganisaatioiden toimintaa lasten ja nuorten parissa. Olen itse toiminut aiemmissa työtehtävissäni lasten ja nuorten metsätietämystä edistävissä tehtävissä järjestösektorilla. Näissä työtehtävissä minulle on kertynyt opinnäytetyöni aiheeseen liittyvää asiantuntemusta sekä verkostoja, joita pystyin osittain hyödyntämään työssäni.

Kouluyhteistyöllä on Suomessa pitkät perinteet. Kouluyhteistyötä on eri muodoissa tehty vuosikymmeniä. Yhteistyötä on viime vuosina rakennettu tiiviisti yhdessä eri metsäalan toimijoiden kesken sekä valtakunnallisesti että alueellisesti. Toiminta on nykyisin hyvin laajaa ja mukana on laaja-alaisesti erilaisia metsäsektorin toimijoita. Metsäalan toimijaverkosto tavoittaa vuosittain maassamme metsäpäivillä, retkillä, kilpailuissa ja erilaisissa opetustuokioissa yli 250 000 lasta, nuorta ja heidän opettajaansa.

Opinnäytetyöni toimeksiantaja on Metsäkeskus Lappi. Metsäkeskus Lapin toiminta-alueena on koko Lapin lääni ja metsäkeskuksella on Lapissa 16 metsätoimistoa. Metsäkeskus Lappi on Lapin läänin alueella keskeinen toimija metsäsektorin kouluyhteistyössä. Metsäkeskus Lapin johdolla päivitetään säännöllisesti lasten ja nuorten metsäosaamista edistävä toimenpideohjelma.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat Lapin läänin alueen metsäorganisaatioiden, metsäyritysten, järjestöjen ja oppilaitosten työntekijät, joiden työtehtäviin sisältyy lapsille ja nuorille suunnattua metsäneuvontaa ja -tiedotusta. Lisäksi haastattelututkimukseen haettiin yläasteen oppilaiden ja -opettajien näkökulma. Painotus opinnäytteessä oli yläasteen ikäluokissa.

Tutkimus toteutettiin puolistrukturoituina teemahaastatteluina haastateltavien työpaikoilla kevään 2010 aikana. Haastattelut tallennettiin digitaalisesti, kuunneltiin ja kirjoitettiin puhtaaksi, eli litteroitiin. Haastattelumateriaalin analysointi tehtiin Atlas.ti 6.1 laadullisen tutkimusaineiston analysointiin kehitetyllä tietokoneohjelmalla. Tutkimus toteutettiin neljän kunnan ja kahden

kaupungin alueella Lapin läänissä. Alueen rajauksen perusteena oli se, että saadaan alueellisesti mahdollisimman laaja läpileikkaus metsäalan koulu yhteistyöstä Lapissa. Myös omat resurssini ajankäytön suhteen vaikuttivat haastatteluiden määrään.

Haen opinnäytetyössäni vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Miten metsäalan koulu yhteistyö toimii nykyisin Lapissa?
- 2) Miten vanhoja toimintamuotoja voitaisiin kehittää?
- 3) Millaisia uusia toimintamuotoja voisi olla?
- 4) Onko uusia toimijoita, jotka haluaisivat mukaan metsäalan koulu yhteistyöhön?

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tuottaa työn tilaajalle tietoa, jota voidaan hyödyntää Metsäkeskus Lapin sekä muiden metsäsektorin toimijoiden koulu yhteistyön suunnittelussa ja toteutuksessa Lapin läänin alueella. Opinnäytteen merkitys on sen suora hyödynnettävyys koulu yhteistyössä.

Suurimpana haasteena opinnäytteeni kannalta koin Lapin läänin suuren maantieteellisen alueen. Lisäksi osassa kunnista koulu yhteistyö oli vähäistä ja hajanaista. Myös haastattelututkimusten analysointiin käytetty tietokoneohjelma oli minulle entuudestaan tuntematon. Tausta-aineistona käytettiin muun muassa Suomen Metsäyhdistyksen lapsille ja nuorille sekä opettajille tekemiä metsäbarometreja, Metsäalan koulu yhteistyön kehittämisarviointia, aiheesta tehtyjä opinnäytetöitä sekä metsäsertifiointia käsittelevää kirjallisuutta.

2 METSÄSEKTORIN KOULUYHTEISTYÖN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 Lasten ja nuorten metsätietämys

Metsissä kasvava puu on Suomen tärkein ja jatkuvasti uudistuva luonnonvara, ja metsän ekosysteemi hallitsee lähes koko maan luontoa. Metsämaisema on olennainen osa Suomen julkikuvaa ja metsä lienee edelleen merkittävä osa suomalaisuutta. Ei siis ole yhdentekevää mitä tämän päivän lapset ja nuoret tietävät metsäluonnosta, metsätaloudesta ja metsäteollisuudesta, miten he suhtautuvat metsien hoitoon käyttöön ja suojeluun ja millaisia valmiuksia heillä on liikkua metsässä ja käyttää sen tarjoamia anteja. (Arjanne – Huldén – Leinonen – Liimola – Lähdesmäki – Pirttilä 2000, 8.)

Joka kuudes peruskoulun oppilas on tuleva metsänomistaja (Akkanen 2003, 7). Tämä asettaa haasteita sekä lasten varhaiskasvatuksen parissa toimiville että lasten ja nuorten kanssa tehtävälle koulu yhteistyölle. Koululaisten metsään ja puuhun liittyvät tiedot ja taidot, sanalla sanoen metsätietous ei yllä sille tasolle, kuin Suomen kaltaisessa maassa olisi kohtuudella odotettavissa (Arjanne ym. 2000, 7 - 8).

Suomen Metsäyhdistys on teettänyt vuodesta 2002 lähtien säännöllisesti lastentarhanopettajille, luokanopettajille, sekä biologian- ja maantiedonopettajille suunnattuja opettajabarometreja. Viimeisin opettajabarometri on valmistunut vuonna 2007. Vuoden 2007 barometrin mukaan luokanopettajat arvioivat, että 65 prosenttia metsäluontoa käsittelevästä opetuksesta tapahtuu luokkaopetuksena ja metsänhoitoa ja metsätaloutta käsittelevästä opetuksesta luokissa tapahtuu 84 prosenttia (Suomen Metsäyhdistys 2009^d). Barometrin mukaan aineenopettajat käyttävät luokkaopetusta vielä luokanopettajia enemmän. Sen sijaan lastentarhanopettajat opettavat metsäluontoon, metsänhoitoon ja metsätalouteen liittyviä asioita useimmin metsässä.

Suomen Metsäyhdistys on selvittänyt lasten ja nuorten metsäasenteita ja -tietoja lasten ja nuorten metsäbarometreissä vuosina 2001, 2003 (Suomen

Metsäyhdistys 2009^a). Viimeisin barometri valmistui maaliskuussa 2006. Tutkimuksessa haastateltiin yli tuhatta 6 - 18-vuotiasta lasta ja nuorta eri puolilta Suomea. Lasten ja nuorten metsäbarometrin varsinaisena tavoitteena on seurata asenteissa ja tiedoissa tapahtuvia muutoksia. Metsäbarometriä käytetään apuna, kun pohditaan mihin koulujen ja metsäalan yhteistyön resursseja tulevaisuudessa suunnataan.

Lasten ja nuorten metsäbarometrin mukaan lapset ja nuoret näkevät metsässä sekä virkistys- että hyötyarvot. Heidän suhteensa metsään on monipuolinen ja metsä nähdään niin puun tuottajana, virkistyspaikkana kuin tärkeänä osana ekosysteemiä. Tulokset kertovat, että suhteessa aikaisempiin tutkimuksiin ovat lasten ja nuorten metsäasenteet säilyneet samanlaisina. Metsiä kuvataan rauhallisiksi, kivoiksi ja hauskoiksi paikoiksi. Vanhempien merkitys metsätiedon kertojana vähenee koko ajan ja koulun rooli vahvistuu. Yhä useampi lapsi ja nuori näkee yhtenä metsien tärkeänä tehtävänä tuottaa puuta ihmisen tarpeisiin. Kiinnostus metsäkoneenkuljettajan, metsurin ja puutavara-auton kuljettajan ammatteihin on kasvanut. Lasten ja nuorten mainitsemia suosituimpia ammatteja ovat metsänhoitaja, metsäluonnonhoitaja sekä luonto- ja eräopas.

Barometrin mukaan suomalaiset lapset ja nuoret eivät pelkää metsää toisin kuin esimerkiksi keskieurooppalaiset ikätoverinsa. Yhä edelleen nuoret menevät metsään yksin nauttimaan sen rauhallisuudesta. Kyselyyn vastanneista lapsista ja nuorista 18 prosenttia on vapaa-aikanaan mukana harrastuksessa jossa toimitaan metsässä. Tällaisia harrastuksia ovat esimerkiksi partio ja 4H.

Kaikissa lasten ja nuorten metsäbarometreissa on käynyt ilmi, että lapset ja nuoret pitävät valtiota suurimpana metsänomistajana. Toiseksi eniten metsää kuvitellaan olevan metsäteollisuudella. Uusimmassa barometrissa vain 12 prosenttia lapsista ja nuorista tiesi yksityisten ihmisten ja perheiden olevansuurin metsänomistajaryhmä.

Lasten- ja nuorten metsäbarometriin vastanneista 69 prosenttia arvioi, että metsänhoidon osalta Suomessa voidaan jatkaa nykyisin käytössä olevilla

menetelmillä, koska metsät voivat nykyisellään hyvin. Lähes 80 prosenttia olisi valmis suojelemaan lisää metsiä. Vastaajista 75 prosenttia on sitä mieltä, että metsien virkistyskäyttö pitäisi ottaa nykyistä paremmin huomioon. Moni vastaaja pitää metsäluontoa muuttumattomana. Ajatellaan ettei luonto muutu ellei ihminen sitä muuta.

Vuonna 2007 Suomen Metsäyhdistys teetti ensimmäinen Metsä- ja puukysely. Kyselyn tavoitteena oli selvittää suomalaisten asenteita muun muassa metsien hoidon ja metsäteollisuuden suhteen sekä selvittää tiedon tasoa esimerkiksi metsien omistuksesta, suojelusta ja käytöstä. Vuonna 2009 tehtiin toinen Metsä- ja puukysely. Tutkimukseen haastateltiin noin 2000 iältään 15 - 79-vuotiasta suomalaista. Haastatteluun osallistuneista 25 prosenttia omisti metsää. Vastaajista 77 prosenttia oli sitä mieltä, että asuinseudulla ja sen ympäristössä on hoidettu metsiä erittäin hyvin tai melko hyvin. Kaksi kolmasosaa arvelee, että lähimetsiä on suojeltu riittävästi. Kuitenkin 28 prosenttia vastaajista suojelisi lähimetsiä vielä lisää (Suomen Metsäyhdistys 2009^d).

2.2 Kansalliset ja alueelliset puitteet metsäsektorin kouluysteistyölle

Metsäsektorin kouluysteistyön taustalla on Suomen metsäsertifiointijärjestelmässä sekä Kansallisessa metsäohjelmassa määritellyt tavoitteet. Kansallisen metsäohjelman pohjalta on luotu alueelliset metsäohjelmat, joissa kansallisia tavoitteita on tarkennettu ja viety ne alueelliselle tasolle.

2.2.1 Metsäsertifiointi

Metsäsertifiointi on vapaaehtoinen keino metsänhoidon kestävyden todentamiseksi. Sertifiointilla voidaan edistää kestävä metsänhoitoa. Sertifiointikriteerit on jaettu tavoitteiltaan taloudellisiin, ekologisiin ja sosiaalisiin. Sertifiointissa riippumaton, puolueeton ja pätevä taho arvioi miten hyvin metsänhoito vastaa sille asetettuja vaatimuksia.

Suomessa on käytössä Suomen kansallinen metsäsertifiointijärjestelmä (Finnish Forest Certification System), joka on kansainvälisen PEFC-

sertifiointiorganisaation hyväksymä. PEFC-metsäsertifiointijärjestelmän päätavoitteena on edistää taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävänsä metsätalouden harjoittamista sekä edistää puun ja puutuotteiden menekkiä uusiutuvana, kestävänsä metsätalouteen perustuvana luonnonvarana. (Viitala 2003, 169). Sertifikaatissa on määritelty vaatimukset metsien hoidolle ja käytölle, puun alkuperän todentamiselle sekä ulkoisen tarkastuksen pätevyydelle ja laadulle (Ympäristöministeriö 2010). Suomen metsäsertifiointia hallinnoi, kehittää ja edistää PEFC Suomi – Suomen metsäsertifiointi ry. Vuonna 2010 Suomen metsistä oli sertifioitu noin 22 miljoonaa hehtaaria eli 95 prosenttia maamme metsätalousmetsistä.

PEFC järjestelmän rinnalle saatiin lokakuussa 2010 kestävänsä metsänhoidon FSC-standardi. Suomen metsäteollisuuden mukaan päätös oli merkittävä. FSC-standardi laajentaa yritysten mahdollisuuksia toimittaa asiakkaan haluamalla tavalla sertifioidusta raaka-aineesta valmistettuja tuotteita. (Metsäkustannus 2010). Lisäksi se helpottaa suomalaisesta raaka-aineesta valmistettujen tuotteiden markkinointia maailmalla. Suomen kansallisen FSC-standardin luominen kesti pitkään, koska neuvotteluissa piti sovittaa yhteen taloudellisesti kannattava metsätalous, ympäristökysymykset ja alkuperäiskansojen oikeudet.

Suomen kansalliseen metsäsertifiointijärjestelmään sisältyvässä ja tällä hetkellä luonnosvaiheessa olevassa kriteerissä 2.25 määritellään, että jokaisella metsäkeskusalueella on ajantasainen toimenpideohjelma lasten ja nuorten metsätietämyksen edistämiseksi. Kriteeri on ollut käytössä aiemmin nimellä 26. Lasten ja nuorten metsäosaamista lisätään. Toimenpideohjelman sisältöä ja muotoa ei ole kriteerissä tarkemmin määritelty. Kriteerin mukaisesti alueen merkittävät metsäalan toimijat tarkistavat yhdessä metsäalan nuorisotyöstä ja koulutuksesta vastaavien tahojen kanssa vuoden kuluessa sertifikaatin tarkistamisesta toimenpideohjelman metsäkeskuksen aloitteesta.

Toimenpideohjelman tulee luonnoksen mukaan sisältää suunnitelmat lasten ja nuorten metsäluontoa, metsänhoitoa ja metsätaloutta koskevan tietämyksen lisäämiseksi ja metsäalan ammatteihin hakeutuvien ja alalla jo

opiskelevien nuorten harjoittelu- ja työssäoppimispaikkojen järjestämiseksi. Toimenpideohjelmassa määritellään edellä mainittuihin toimintoihin liittyvät tavoitteet, joiden toteutumista seurataan metsäkeskusalueittain vuosittain. Kriteerissä mainittuja merkittäviä metsäalan toimijoita ovat esimerkiksi metsäkeskus, Metsähallitus, metsänhoitoyhdistykset, Metsänomistajien liitto, puunhankintaorganisaatiot ja yrittäjä- ja työntekijäjärjestöt.

2.2.2 Kansallinen- ja alueellinen metsäohjelma

Kansallinen metsäohjelma 2015 (KMO) on valtioneuvoston 27.3.2008 periaatepäätöksenä hyväksymä ohjelma, jonka päämääränä on lisätä kansalaisten hyvinvointia hyödyntämällä metsiä monipuolisesti kestävän kehityksen periaatteita noudattaen. Metsäohjelma on valmisteltu laajan sidosryhmäyhteistyön pohjalta maa- ja metsätalousministeriön metsäosaston johdolla ja Kansallisen metsäneuvoston tuella. (Maa- ja metsätalousministeriö 2008, 3.)

KMO 2015 sisältää Suomen metsäpolitiikan keskeiset linjaukset. Ohjelma on valmisteltu avoimessa prosessissa metsiin liittyvien ja metsistä kiinnostuneiden tahojen yhteistyönä. Yhteistyö jatkuu ohjelman toteutuksessa, seurannassa ja kehittämisessä. Kansallisen metsäohjelman toteutumista seuraa ja sen tarkistusta valmistelee valtakunnallinen metsäneuvosto. Metsäneuvosto on maa- ja metsätalousministeriön asettama toimielin, joka koostuu eri metsänkäyttömuotoja edustavista tahoista. Metsäohjelman toteutumisseurannan lisäksi metsäneuvosto tukee maa- ja metsätalousministeriötä tärkeissä metsäpoliittisissa kysymyksissä.

KMO 2015 on asettanut tavoitteeksi lasten ja nuorten metsäosaamisen osalta sen, että lapsille ja nuorille muodostuu luonteva suhde metsiin, metsien kestäväan käyttöön ja metsien tarjoamiin tuotteisiin. (Maa- ja metsätalousministeriö 2008, 35). KMO 2015:n mukaan Lasten ja nuorten metsäasenteet ja suhde metsään muovautuvat jo varhain. Lapsuudessa ja nuoruudessa saadut kokemukset ja perustiedot metsäluonnosta, metsätaloudesta ja -teollisuudesta sekä metsäkulttuurista luovat metsätietämyksen perustan. Se vaikuttaa ammatinvalintaan, harrastuksiin

sekä osallistumiseen metsäalasta käytävään keskusteluun ja päätöksentekoon.

KMO 2015 linjaa yhtenevästi metsäsertifiointin kriteerin 2.25 mukaisesti, että metsäkeskuksittain laaditut alueelliset ohjelmat lasten ja nuorten metsäosaamisen sekä harjoittelu- ja työssä oppimispaikkojen lisäämiseksi toteutetaan yhdessä metsäsektorin keskeisten toimijoiden kanssa. Lisäksi KMO 2015:n tavoitteena on ylläpitää ja valmistaa opettajille suunnattua metsäalan opetusmateriaalia ja jatkaa Metsän oppimispolku-kampanjaa sekä lisätä metsäalan yritysten yhteistyötä peruskoulujen, lukioden ja metsäoppilaitosten kanssa opiskelijoiden työelämään tutustuttamiseksi. Määrällisenä tavoitteena on, että vuonna 2015 metsätapahtumiin osallistuu 300 000 lasta ja nuorta.

Alueellinen metsäohjelma (AMO) laaditaan alueellisten metsäkeskusten johdolla. AMO:n taustalla ovat Kansallisessa metsäohjelmassa asetetut tavoitteet. Alueellisen metsäohjelman laadintaan osallistuu useita sidosryhmiä, joilla on usein hyvin erilaisia metsien käyttöön ja hoitoon liittyviä tavoitteita. Alueellinen metsäohjelma antaa kokonaisnäkömyksen metsien sekä metsäluonnon nykytilasta ja metsätalouden kehittämistarpeista. Alueellisen metsäohjelman yksi keskeinen lähtökohta on sovittaa yhteen metsien eri käyttömuodot ja sitouttaa ohjelman osapuolet sen tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. (Laitala – Saarinen – Saarikoski – Tikkanen 2009, 228). Ohjelma sisältää tarpeet ja tavoitteet metsien kasvatukselle, hoidolle ja käytölle, metsiä hyödyntävälle yritystoiminnalle, metsien monikäytölle ja suojelulle. Siinä esitetään myös toimenpiteet ja rahoitus tavoitteisiin pääsemiseksi (Maa- ja metsätalousministeriö 2010, 14).

Maa- ja metsätalousministeriö on nimennyt jokaiseen metsäkeskukseen alueellisen metsäneuvoston, jossa on edustettuina metsää eri tavalla hyödyntävät sidosryhmät. Alueellinen metsäneuvosto arvioi alueellisen metsäohjelman vaikutuksia. Keskeinen tavoite ohjelmissa on konsensus metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästä käytöstä. Puuntuotannon lisäksi on otettava huomioon niin metsiä hyödyntävä yritystoiminta kuin ulkoilu- ja virkistyskäyttökkin, maisemanhoito sekä entistä

painokkaammin, metsäluonnon monimuotoisuuden suojele (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2009, 1).

3 METSÄSEKTORIN KOULUYHTEISTYÖ

3.1 Asioiden käsittely kouluyhteistyössä

3.1.1 Kouluyhteistyön sisältö ja työtapoja

Metsäsektorin kouluyhteistyöllä tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä lasten ja nuorten metsätietämyksen edistämistä esimerkiksi kouluyhteistyön avulla. Tämä tapahtuu joko varsinaisena opetuksena kouluissa ja oppilaitoksissa tai lasten ja nuorten osallistumisena erilaisiin tapahtumiin, kuten metsäretkille, metsäpäiville tai nuorten työelämään tutustumisena eri metsäorganisaatioissa. Kouluyhteistyön voidaan ajatella olevan osa laajempaa lasten ja nuorten metsäosaamisen lisäämistä, johon kuuluu kouluyhteistyön ohella esimerkiksi lasten ja nuorten harrastustoiminta ja nuorten kesätyöt. Erilaisia kouluyhteistyön työtapoja ovat esimerkiksi:

- Metsäpäivät, metsäviikot ja muut metsälliset tapahtumat, metsäteemavuodet
- Metsäretket ja –leirit, metsä- ja luontokerhot, metsä- ja luontopolut, metsätalousradat, infopisteet metsissä, lähi- ja opetusmetsät
- Vierailukäynnit työpaikoilla, metsäalan oppilaitoksissa ja metsänhoitokohteissa
- Vierailukäynnit museoissa ja näyttelyissä
- Kilpailut, esimerkiksi Metsävisa ja metsätaitokilpailut
- Pelit ja leikit
- Toiminnalliset tehtävät, harjoitustyöt, työpajat
- Oppitunnit, kurssit, tietoiskut kouluissa
- Kiertävät ja lainattavat näyttelyt, puunäytemateriaalit
- Työelämään tutustuminen, työssäoppiminen, harjoittelu
- Opettajille, oppilaanohjaajille, päivähoidon työntekijöille ja opettajaopiskelijoille suunnattu toiminta, esimerkiksi koulutus, tietoiskut, retkeilyt, vierailut, kilpailut. (Suomen Metsäyhdistys 2009, 6.)

3.1.2 Kouluysteistyön tavoitteita

Monialaisen työryhmän laatimassa ja Opetushallituksen ja Suomen Metsäyhdistyksen julkaisemassa Metsän oppimispolku – metsä ja puuopetuksen malli-julkaisussa määritellään kouluysteistyön tavoitteet. Tavoitteisiin sisältyy metsäasioita laaja-alaisesti. Kouluysteistyön kattavia asioita ovat luontokokemukset, luonnontuntemus, luonnonsuojelu, metsien hyödyntäminen sekä metsiin liittyvät taloudelliset ja yhteiskunnalliset kysymykset. Metsä- ja puuopetuksen mallin mukaisia tavoitteita ovat:

- Lasten ja nuorten elämysten, kokemusten, tietojen ja taitojen lisääminen
- Metsäluontoa ja sen suojelua koskevien näkemysten syventäminen
- Metsänhoitoa, metsätaloutta ja puunjalostusta koskevien näkemysten syventäminen
- Metsän ja metsätalouden kansantaloudellisen merkityksen ymmärtämisen tukeminen
- Metsäalan ammatteja kohtaan tunnetun mielenkiinnon lisääminen
- Metsiin liittyvän kansallisen identiteetin ja kulttuuriperinnön esilletuonti
- Kokemusten ja elämysten hankinnan, itsenäisen ja kriittisen tiedonhankinnan sekä monipuolisten tutkimustapojen harjoittamisen tukeminen
- Nuorten itsenäisen, metsää koskevien näkemysten muodostamisen ja metsistä käytäviin keskusteluihin osallistumisen edistäminen.

(Suomen Metsäyhdistys 2009^b, 7.)

3.1.3 Kouluysteistyön toimijoita

Kouluysteistyössä on mukana toimijoita julkiselta sektorilta, yrityksistä sekä kolmannelta sektorilta. Toimijat ovat taustoiltaan ja intresseiltään hyvin monimuotoisia. Samat toimijat ovat usein mukana sekä kouluysteistyössä, järjestämässä lasten ja nuorten metsiin liittyvää harrastustoimintaa sekä järjestämässä nuorille metsäalan kesätyöpaikkoja. Kouluysteistyön toimijoita ovat muun muassa:

- Metsänhoitoyhdistykset
- Metsänomistajien liitot
- MTK
- Metsähallitus
- Alueelliset metsäkeskukset
- Metsäteollisuusyritykset ja muut metsäalan yritykset
- Suomen Metsäyhdistys
- Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio
- Maa- ja metsätalousministeriö
- Metsäntutkimuslaitos
- Metsäalan oppilaitokset
- Suomen Metsäsäätiö ja Metsämiesten säätiö
- Opetushallitus
- Opettajajärjestöt
- Opettajankoulutuslaitokset
- Luonto- ja ympäristökasvatusjärjestöt
- 4H-järjestö
- Suomen Latu
- Metsästysjärjestöt
- Luonto- ja ympäristöjärjestöt
- Muut harrastusjärjestöt
- Luonto- ja ympäristökoulut
- Leirikoulut, Suomen Metsämuseo Lusto. (Suomen Metsäyhdistys 2009, 34 - 37.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusaineisto ja tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyöni lähestymistapa on kvalitatiivinen eli laadullinen. Tutkimusaineiston keräys tapahtui puolistrukturoidun teemahaastattelun avulla. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu menetelmä siksi, että haastattelun aihepiirit, teema-alueet, ovat tiedossa. Menetelmästä puuttuu kuitenkin strukturoidulle haastattelulle luonteenomainen kysymysten tarkka muoto ja järjestys (Hirsjärvi – Hurme 1995, 36).

Haastatteluissa edettiin tarkkojen ja yksityiskohtaisten kysymysten sijaan tiettyjen, tutkittavan aiheen kannalta keskeisten teemojen avulla. Teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit, teema-alueet, on etukäteen määrätty (Eskola – Suoranta 1998, 86). Lomakehaastattelua ei käytetty, koska teemahaastattelulla saadaan haastateltavilta syvempää tietoa. Teemahaastattelun oletuksena on se, että kaikkia yksilön kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tunteita voidaan tutkia menetelmän avulla. Teemahaastattelu ottaa huomioon sen, että ihmisten tulkinnat asioista ja heidän asioille antamansa merkitykset ovat keskeisiä, samoin kuin sen, että merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa (Hirsjärvi ja Hurme 2004, 48).

Haastateltavien valinnassa käytettiin harkinnanvaraista otantaa. Harkinnanvarainen otantamenetelmä voi olla esimerkiksi niin sanottu eliittiotanta, jonka perusteella haastatteluun valitaan henkilöt, joilta uskotaan saatavan parhaiten tietoa tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi - Sarajärvi 2002, 88). Harkinnanvaraisille otoksille tyypillistä on se, että koehenkilöt on valittu tutkijan mielenkiinnon mukaan joko saatavuuden tai harkinnan mukaan (Metsämuuronen 2006, 45). Tilastollisten yleistysten sijasta pyritään ymmärtämään jotakin tapahtumaa syvällisemmin, saamaan tietoa jostakin paikallisesta ilmiöstä tai etsimään uusia teoreettisia näkökulmia tapahtumiin tai ilmiöihin (Hirsjärvi ja Hurme 2004, 59).

Haastateltavat valittiin siten, että kaikkien lasten ja nuorten metsätietämyksen edistämisen parissa toimivien sidosryhmien näkemykset tulisivat esille.

Haastateltavat valitsin työn toimeksiantajalta saamieni tietojen sekä oman asiantuntemukseni perusteella. Kevään 2010 aikana toteutettuihin tutkimushaastatteluihin osallistui yhteensä 15 edellä mainittuun ryhmään kuuluvaa henkilöä Lapin läänin alueella. Teemahaastattelussa oli 11 aihekokonaisuutta sekä lopuksi mahdollisuus tarkentaa vastauksia tai antaa lisäkommentteja. Haastattelun aihekokonaisuudet käsittelivät koulu yhteistyön tavoitteita, työtapoja ja menetelmiä sekä toimintaan käytettävissä olevia resursseja. Lisäksi käsiteltiin toimijoiden roolia, -yhteistyötä ja tulevaisuuden haasteita koulu yhteistyöhön liittyen.

Haastattelun testaus suoritettiin Metsäkeskus Lapin neuvontahenkilöiden asiantuntijapalveluiden suunnittelupäivässä 22.1.2010 Rovaniemellä, Metsäkeskus Lapin henkilöstöllä. Suunnittelupäivään osallistui neuvontahenkilöstöä 12 kunnan alueelta. Haastattelua testaamalla sain käsityksen teemahaastattelun toimivuudesta. Samalla sain lisätietoa siitä, miten laajaa metsäalan koulu yhteistyö on Lapin kunnissa. Tämän tiedon pohjalta pystyin valitsemaan metsäalan toimijoista harkinnanvaraisen näytteen, eli kohdentamaan haastattelut sellaisiin kuntiin, joissa koulu yhteistyötä on tehty ja siitä on kertynyt kokemuksia ja mielipiteitä.

Samalla alueella ja saman ajoreitin varrella olleet henkilöt pyrittiin haastattelemaan saman haastattelumatkan aikana. Näin pystyttiin säästämään sekä rahallisia resursseja, että haastattelijan aikaa. Haastateltaviksi valittiin useiden eri sidosryhmien toimijoita, jotta saataisiin riittävän laaja näkökulma metsäalan koulu yhteistyöhön. Haastateltavia oli peruskouluista, oppilaitoksista, metsä- ja luontoalan järjestöistä ja metsäsektorin julkisista organisaatioista sekä metsäyrityksistä.

Tutkimusta varten haastateltiin kaikkiaan 15 henkilöä Simosta, Kemistä, Keminmaalta, Tervolasta, Rovaniemeltä ja Sodankylästä. Vain kaksi henkilöä kieltäytyi osallistumasta haastatteluun. He perustelivat kieltäytymistään sillä, että heillä on vain vähän kokemusta koulu yhteistyöstä eikä siten annettavaa tutkimukselle. Kieltäytyneiden henkilöiden tilalle valittiin sidosryhmistä uudet haastateltavat.

Teemahaastattelut toteutin yksilöhaastatteluina haastateltavien kotipaikkakunnilla. Yleensä haastattelu tehtiin haastateltavan työpaikalla. Sopiva haastatteluajankohta oli sovittu haastateltavan kanssa ennakolta. Myös haastattelun aihealueet (liite) oli lähetetty ennen haastattelua haastateltaville. Haastattelut tallennettiin digitaalisen sanelukoneen muistikortille ja siirrettiin tietokoneelle. Sanelukoneeseen jätettiin varmuuskopiot haastatteluista. Äänitiedostoista litteroitiin haastattelut tekstitiedostoiksi, eli ne kirjoitettiin yhtenäiseen, kirjalliseen muotoon. Haastatteluaineistoa kertyi yhteensä 78 sivua. Haastateltavien nimi- ja organisaatiotiedot poistettiin ja haastateltavalle annettiin tunniste. Tällä tavalla pystyttiin turvaamaan haastateltavien anonymiteetti. Aineistoon tutustuttiin tallenteita kuuntelemalla ja lukemalla litteroidut haastattelut.

4.2 Tutkimusaineiston analysointi

Litteroidut haastattelut analysoitiin Atlas.ti 6.1 tutkimusaineiston analysointisovelluksella. Atlas.ti-ohjelmisto on kehitetty laadullisen aineiston analysoinnin apuvälineeksi. Ohjelman ilmaisversion voi ladata internetistä. Ilmaisversiossa on aineistojen tallennustilaa rajoitettu. Joensuun yliopisto oli tehnyt Atlas.ti ohjelmistolle käyttöohjeet (Joensuun yliopisto 2010). Käyttöohjeiden joiden avulla ohjelman käytössä pääsi alkuun.

Litteroidut haastattelut, eli primääriaineisto yhdistettiin yhdeksi asiakirjaksi. Primääriaineisto muunnettiin Atlas.ti:n ymmärtämään muotoiseksi ASCII-muotoon. Primääriaineistosta luotiin hermeneuttinen yksikkö. Hermeneuttinen yksikkö on kokonaisuus, joka sisältää kaikki haastattelut ja siten koko alkuperäisen tutkimusaineiston. ASCII-muotoinen teksti avattiin Atlas-ohjelmistossa ja määriteltiin avainsanat, joilla tekstistä pystyttiin hakemaan aiheen kannalta oleellisia asioita ja kokonaisuuksia. Määrittelyssä käytettiin henkilöhaastattelun haastattelurungossa olleita asiasanoja ja -kokonaisuuksia. Analysoitavat dokumentit tuotiin ohjelmaan, jonka jälkeen aineisto luokiteltiin ja tyypitettiin. Ohjelman avulla pystyi haastatteluaineistosta hakemaan tietoa luokkien ja tyyppien mukaisesti.

Atlas.ti:n ilmaisversiolla työskenneltäessä täytyi hermeneuttinen yksikkö jakaa pienempiin kokonaisuuksiin, koska tallennustilaa oli rajoitetusti. Tämä hidasti hieman koodausta, sillä avainsanat täytyi määrittellä jokaiselle hermeneuttiselle yksikölle erikseen.

Hermeneuttiseen yksikköön merkittiin lainauksia, eli tutkittavan asian kannalta keskeisiä katkelmia haastatteluista. Lainaukset liitettiin koodeihin. Koodauksessa annettiin otsikko lainaukselle. Koodeina toimivat henkilöhaastattelun haastattelurungossa olleet asiasanat. Atlas.ti ohjelman avulla aineistosta haettiin vastauksia tutkimusongelmiin. Aineistosta pyrittiin erottamaan vastauksia, jotka tulivat esille useamman haastateltavan vastauksissa. Tutkimustulokset esitellään asiakokonaisuuksittain. Suoria lainauksia haastatteluaineistosta käytetään runsaasti, jotta saadaan välitettyä lukijalle haastatteluaineistossa olevat erilaiset vivahteet.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Kouluysteistyön tavoitteet ja kohderyhmän odotukset

5.1.1 Kouluysteistyön tavoitteet ja tavoitteiden toteutuminen

Useissa haastatteluissa korostuivat tärkeimpinä metsäalan kouluysteistyön tavoitteina metsän- ja luonnon monimuotoisuuden esiintuominen sekä lasten ja nuorten vieminen metsään ja yleisen metsätietouden lisääminen. Eräässä haastatteluissa pohdittiin asiaa seuraavasti:

”Ja tuota, ja tärkeimmät tavoitteet? No tärkein tavoite on minusta se, että tuota, me saahaan ne nuoret tietoseksi siitä metästä, ja käymään siellä. Ja siitä, just siitä metsän monimuotoisuudesta.”

”Minusta ehkä tärkein on kuitenkin se, että se tulee niinkö, niinkö tieto, tulee tietosuus tästä luonnosta ja metsästä. Mutta myös siitä metsän monikäytöstä, mikä minusta on kaikista tähellisin. Ei pelkkä metsätalous.”

”Niin, no tuota yks juttu on, tuota ko ottaa tämän meidän ympäristön huomioon, niin no onhan se koko Suomeenki. Niin, on ne ammatit ja kaikki, että mitä metsäalaan liittyy. Ja varsinki ko se perinteinen metsäteollisuus on menny niin uusiksi, että justiin tämmöistä, että mihin kaikkeen sitä puuta voihaan käyttää ja mitä kaikkea muuta mettissä on ko puuta. Ja monikäyttö, elinkeinoelämänäkölmaa ja se tietenki liittyy tuohon OPO-hommaanki sitte. Niinkö tajuttas se, että vaikka täältä ei enään vietäskään Stora Enson tehtaalle kaikkea puuta, niin se ei tarkota, että se mettä ois sitte turha.”

Varsinkin järjestösektorin toimijat halusivat voimakkaasti tuoda esille metsään ja luontoon liittyviä harrastusmahdollisuuksia. Toisaalta arveltiin myös, että lapset ja nuoret ovat vieraantuneet metsästä ja luonnosta ja metsä koetaan jopa pelottavana paikkana. Tämä mielipide erosi Lasten ja nuorten metsäbarometrissä vuonna 2006 saatuihin tuloksiin verrattuna. Metsäsektorin kouluysteistyön tärkeimpiä tavoitteita haastatellut toivat esille seuraavasti:

”No tärkeimmät tavoitteet on tuota, tuua esille, esille tuota metsästys ja riistanhoito tuo, Suomen suur-suurimpana, kalastuksen jäläkeen suurimpana harrastuksena ja tämmösenä luonto-osaamisena ja nimenomaan antaa, antaa sitä kaiken kattavaa tieto tietoutta sitten, tai

ainaki kosketusta ja selevitystä että minkälaisista harrastuksista on kyse.”

”Saada yleensä nuoret kiinnostumaan sinne metsään menemisestä. On se sitte syy mikä tahansa, että on se sitte niin tuota luonnontuotteitten keruu tai marjastus tai, tai sitte nämä metsänhoidolliset asiat. Niin yleensä se, että saahan se, saahaan se niinkö se lapsi kiinnostumhaan. Ja, ja se että se metsä ei ole mikhään pelottava paikka.”

”No, ehkä ne on ne, ehkä ne voi sanoa että kaks keskeistä asiaa. Semmonen, semmonen niin tuota luonnontuotteet ja sitte tämmöset metsänomistajataidot on niinkö. Tavallaan se että oppis vähän mittaamaan sitä metsänarvoa.”

Yrittäjien mielestä on tärkeää tarjota lapsille ja nuorille mielikuvia ja myös ideoita ja ajatuksia ammatinvalinnan evääksi. Yrittäjät pitivät metsäalan koulu yhteistyötä sekä varsinkin kouluista yrityksiin tehtäviä opintokäyntejä, ja oppilaiden työelämää tutustumis-jaksoja hyvinä. Erään etelä-lappilaisen yrittäjän kuvaus koulu yhteistyöstä kiteyttää asian hienosti:

”Mutta kyllä niinkö itellä on niinkö semmonen, sanotaanko näin kirjottamaton tavote semmonen, se on kumminki mielesä se, että näitä koulu yhteistyötäkö tehään, että niin porukoita käypi täällä. Ja sitten ne kierrätethän täällä näin, niin se on vähän niinkö mielesä semmonen, että ko oppilaat käyvät tuosa vaiheessa niin ne sitten, jos se antas jonkulaisen kipinän siihen ammatinvalintaan. Oikeestaan peruskoulujen ja tämmösten, tuota niin koulujen käynnit täällä niin, siinä oikeesthan on ajatus se että, kylvettäs tavalhaan sitä siementä sinne. Että tämä on yks vaihtoehto.”

Koulu yhteistyössä pääosassa on luonto. Myös Lapin omaleimaisuus, alueelliset erityispiirteet sekä kulttuuri tulee ottaa huomioon koulu yhteistyössä.

”Mutta, että aina se pääjuttu on kuitenkin se luonto ite. Mutta että se kulttuurihistoria ja tämän alueen omaleimaisuus, niin kyllä se tulee siinä.”

Metsäsektorin koulu yhteistyön tavoitteiden toteutumista Lapin alueella pidettiin yleensä kohtuullisen hyvänä. Haastatteluissa tuli ilmi, että myös parannettava tavoitteiden toteutumisen osalta on. Tässä rajoittavana tekijänä tuli esille resurssien, eli ajan ja rahan puute, kuten seuraavista lainauksista ilmenee:

"No paremminki vois toteutua sillä tavalla, että se, se tänä päivänä on kuitenkin realiteetit se että piirien toiminnassa niin muut toiminnot, vaikka on kyse koulutus- ja neuvontajärjestöstä, ne vie niin tavattomasti työaika. Resurssien puute on rajottanut sitä, että ne kouluissa toteutettavat tietoiskut, niin ne on niin, ne on pakostaki sitte, sitte aika minimaalisia."

"No se on ollu aika vähästä, sillä tavalla että resurssien puute rajottaa sitä."

"Mutta onhan meillä kuitenkin tavoitteena se että joka, joka toimistolla vähintään ois se yks kouluyhteistyötilaisuus vuositasolla. Että eiköhän se nyt suurin piirtein ole, ole toteutunukki keskimäärin kuitenkin että."

"No voi kyllä sanoa, että keskinkertasen alapuolella, ettei ne nyt mitenkään kauhean hyvin ole. Ja se johtuu yksinkertasesi siitä, että ei meillä ainakhan ole aikaa tehdä. Että kyllä tämä on semmosta rahan perässä juoksemista tämä homma."

Kohderyhmä on kokenut toimijoiden tarjoaman toiminnan poikkeuksetta positiivisesti. Huonoja palautteita ei ole tullut ainakaan toimijoiden tietoon:

"On, on. Se on ollu kyllä niin tuota. Eipä ole oikesthan niinkö yhthän huonoa palautetta tullu näistä, ko on viety, viety niin tuota."

"Ja kyllä se selevästi vaikutti, että meillä oli sitte semmonen piikki siinä, siinä maa- ja metsätalouden valinnoissa. Että kyllä se heti ko, heti ko jotaki tuommosta mukavaa tekemistä oli, niin sitte tuli, tuli. Heti näki, että tuli semmosta fiksumpaa porukkaa, tuli, valitsi maa- ja metsätalouden. Ja, että, että kyllä sillä heti, heti sillä hirveen myönteinen vaikutus on sillä, että jos tämmösiä yhteistyöjuttuja on."

"On ne ollu sitte hakkuuvierailuja tai, tai teollisuusvierailuja tai koulu, tämmösiä oppilaitoksiin tutustumiskäyntejä. Niin kaikki on ollu kyllä hirviän tykättyjä."

Tapahtumissa ja tapahtumien suunnittelussa mukana olleet ovat kokeneet verkoston toiminnan sekä siitä saadun palautteen hyväksi. Myös tapahtumien sisältö on vastaajien mukaan ollut oikeanlaista:

"No varmasti hyvin sillä lailla että suunnittelusahan sitä ollaan mukana ja nuin mutta ite sitten, sitten toiminnasa mitä on kattonu niin tuota ne on minusta aina asiallisesti järjestettyjä ja ja sitte mitä on ne oppilaspalautteet ollu, kaikki mikä luontoon liittyy niin minusta se on saanu hyvää, hyvää palautetta että, että kyllä ne on minusta kaikki ollu ammattilaisia omisa rooleissaan että."

Joskus ovat toimijat havainneet, että jokin menetelmä ei ole toiminut käytännössä. Tämä on huomioitu ja toimintoja on pystytty itseohjautuvasti korjaamaan. Kynnys huomauttaa asiasta verkoston jäsenelle on korkea, vaikka itse olisikin havainnut, että toisen organisaation toimintamalli ei käytännössä toimi:

”Hankala sitä on mennä kellekkään ees sanomaan, että tuo ei veä. Mutta kyllä ne itekki muuten monet hoksaa sen sitte, että ne lopussa niin tuota. Että ehkä ne jotenki vois sitä tehdä eri tavalla.”

5.1.2 Kouluyhteistyön kohderyhmän toiveita ja odotuksia

Haastatteluissa opettajat toivoivat metsäalan kouluyhteistyöltä jatkuvuutta, suunnitelmallisuutta ja vahvaa kytkentää käytäntöön. Kouluilla haluttiin tietoa tulevista metsäsektorin kouluyhteistyötapahtumista hyvissä ajoin, jotta ne voitaisiin sisällyttää koulujen vuosisuunnitelmiin. Metsäalan toimijoiden tarjoamat kouluyhteistyömahdollisuudet koettiin myös varsinaista kouluopetusta rikastuttavina ja syventävinä. Opettajien haastatteluissa pohdittiin asia muun muassa seuraavasti:

”Että sitä ei olla päästy kattomaan, niinku harvennuksia ja tämmösiä, taimikonhoitoja ja muita. Että se, se vois olla semmonen, että mikä vois niinkö ehkä joka vuosi semmonen. Pystyttäs niitä perus, aivan niitä perushommia näkemään.”

”Niin, tietyllä tavalla sitä pystys täällä sitte syventämään niitä tietoja ja sitte nimenomhaan näkkee sitä niinkö, semmosta konkreettista. Päästään kattomhaan niitä asioita, mitä, mitä luethaan normaali biologian tunnilla kirjoista. Niin se on minusta se aika tärkeä homma siinä. Niinku paikkakunnan semmosia tähän mettätaloutheen liittyviä asioita. Niinkö nythän hyvin paljon on sitä ollu, että, että on, on sieltä aivan sieltä korjuuketjun alkupäästä ollaan käyty kattomassa. Ja tuota, sitten niin, aivan tuonne tehtaalle saakka.”

”Kyllä se varmaan, varmaan enimmäkseen on siis saaha semmosta vaihtelua tuohon opetustyöhön. Että, ko aattelee tämmönen aine ko maa- ja metsätalous, niin se, senhän ei sais olla kauhian semosta paperin makusta, teoreettista opiskelua. Ja, ja sillä tavalla jotaki käytännönläheisyyttä yrittää hakea siitä, että aina joskus olis joku yhteistyökumppani.”

”Ja sitte tuota, se pitäis aina olla niinku hyvissä ajoin, koska vuosisuunnitelmiin ne tulis sitte mukkaan. Nin se on, se on siinä semmonen ollu vähänheikko homma.”

Myös suojelunäkökulmien esiintuomista kouluuyhteistyössä toivottiin opettajien taholta. Suojelunäkökulman tärkeys tuli esille esimerkiksi seuraavasti:

”Sitten niin tämä tällöinen suojelullinen näkökulma, niin sitäki ois ihan hyvä jos sitä tulis niinkö vierailijoiden kautta. Kun sitten monilla on niin, niinku ne hyötynäkökohat on ne ainoat, että jos tästä ei saa rahhaa, niin sillä ei tehe mittään.”

”Että justiin nämäki suojelualueet, mitä tässä lähialueilla on ja kaikki monikäyttöön tai semmoseen niin. Muuhun kun suoraan taloudelliseen hyötyyn liittyvät jutut. Niitä sais kans aina olla. Tietenki itekki niitä yrittää tuua esille, mutta että aina vierailijoilla on kuitenkin se oma vaikutuksensa. Ne jää mieleen jotenki paremmin, ylleensä.”

Esimerkiksi maa- ja metsätalouden valinnaiskurssin sisältö peruskouluissa painottuu vahvasti metsätalouteen sekä luonnon virkistyskäyttöön. Eräs maa- ja metsätalouden valinnaiskurssin opettaja tiivisti asian seuraavasti:

”Joo, meillähän tämä kurssi oikeestaan on semmonen, että se hyvin pitkälti tuohon mettäpuoleen painottuu. Että sehän on enimmäkseen sitä monikäyttöä. Marjastukset ja sienestykset ja sitte ylleensä sitä mettässä liikkumista ja kaikkea semmosta. Kalastus nyt tietenki.”

Osassa kouluja maa- ja metsätalouden valinneet oppilaat asettivat omat haasteensa metsäalan kouluuyhteistyötä ajatellen. Ongelmana on, että maa- ja metsätalouden valinnaiskurssia ei koettu mielekkäänä vaihtoehtona oppilaiden mielestä ja siten valinnaiskursseille ohjautuva oppilasmateriaali on hyvin monimuotoista:

”Eliikkä merkittävä osa on ihan siis niinkö erityisluokkaoppilaita.”

”Ja sitte ainako, joku, jos joku vierailija tulee koululle, niin hirvittää, että osaako ne käyttäytyä. No kyllä ne sitte kuitenkin ko ne vannottaa eeltä käsin, että. Että tuota, nyt ootta kunnolla sitte ja hilijaa. Niin kyllä ne sitte yllättäen, yllättävän hyvin osaa sitten käyttäytyä.”

Erään yläasteen oppilaan vastauksesta käy hyvin ilmi suhtautuminen maa- ja metsätalouden opetukseen yleensä.

”No kyllähän se ihan mukavaa on että. Mielummin mä luonto- ja ympäristötunnilla oon, ko josaki biologian tunnilla.”

Eräälle toiselle yläasteen oppilaalle on kertynyt kokemuksia myös metsäalan toimijoiden yläasteen 8. luokille järjestämästä metsäpäivästä:

”Se oli kyllä, tykättiin kovasti siitä, siitä. Että me nähtiin siellä aika laajasti. Siellähän oli istutusta ja. Taimikonhoito rastia siellä ei tainnu olla, mutta oli sitten se hakkuukone ja korjuukone sen, siellä tutustuminen. Ja sitte oli Metsähallituksen näihin erilaisiin, mitä se hoitaa ja. Aika laajasti käytiin.”

5.2 Asioiden käsittely, materiaalit ja resurssit

5.2.1 Asioiden käsittelytapa

Asioiden käsittelytapa täytyy haastattelujen mukaan soveltaa vastaanottavan ryhmän ja tilannetekijöiden mukaan. Tämä on tiivistetty hyvin seuraavassa lainauksessa:

”No minusta se täytyy pedagogisesti soveltaa siihen että minkälainen on se vastaanottava ryhmä, että tuota ja ajankohat ratkasee sen että tuota onko talavi, talavi tai syksy tai kevät, että sen mukkaan minusta ne parhaiten, parhaiten näitten asioitten eteenpäin vieminen menee sillä tavalla, että poiketaan normaalista koulurytmistä ja jos on mahdollista niin tuota olla ulukona tai maastossa ja sitä kautta tutustutaan näihin ja sitte ikäluokasta riippuen niin, niin niin täytyy pyrkiä siitä luentomaisesta opetuksesta joka kuitenkin on sillä lailla näille ikäryhmille. Sitä tulee varmaan aivan riittävästi, eli se pitää siinäki suhteessa olla poikkeavaa.”

Kokemuksellisuutta sekä käytännönläheisyyttä ja vastaanottavan ryhmän osallistumismahdollisuuksia korostivat seuraavaan tapaan useat haastatellut. Pelkkä luentomaista asioiden käsittelyä ei pidetty hyvänä toimintatapana. Mukaan täytyisi aina liittää käytännön tekemistä, jolloin tekemisen kautta varsinainen asia jää paremmin oppilaiden muistiin.

”Joo, joo, joo, joo että yksinkertasta ja tuota, tuota. Yksinkertasta ja, ja nimenomaan että se on sellasta kokemuksellista, niin siitä ne jää mieleen.”

”Ja toimiviahan on aina se, kun saa tehdä jotaki. Se on nyt nähty ko on ollu näitä semmosia päiviä että osalla rasteista joku puhuu vaan ja osalla tehhään. Niin kylläpä ne tuppaa, oli ne pieniä tai isoja ne lapset, niin kyllä se mennee levottomaksi siinä missä vaan puhutaan.”

Kuunnellaan, kun joku puhuu. Seon. Aina, jos siel on, jos on mettästys, jos sielä on koira mukana. Se on heti, heti se milenkiinto on erilainen. Tai jos siellä tehhään jotaki. Tai maistetaan tai haistetaan tai kokkeillaan. Ainako se on ite siinä se oppilas mukana, niin se on heti ihan erilainen se tilanne.”

”Mutta kyllä, kyllä minä oon niinkö sitä mieltä, että silloko ollaan ulkona, niin voiaan olla vähän eri lailla entä luokassa. Että se ei oo niin semmosta paasaamista. Jotaki tutkimista ja ettimistä.”

”Tykkään käyttää siellä piirrellään ja katellaan. Ja sitte tehään ihna käytännössä rasteilla, niin että pääse itte tuota töihin. Että, mitä palautteesta on tullu, niin se on se alussako puhutaan, niin se on tylsää, mut sittekö ne pääse itte tekemään, niin siitä ne tykkää.”

”Ja sitte, sitte siihen työn ja työtehtävien esittelyynhän liittyy myös tämä, että pyritään semmosta pientä kyselyä ja, kyselyä ja tehtäviä rakentamaan siihen. Ja sitä niin kautta sitte palakinto myös siitä käynnistä.”

Ryhmien koko täytyy vastaajien mukaan rajata sopivaksi. Liian ison ryhmän kanssa toimiminen koettiin haasteelliseksi ja usein ryhmää on vaikea pitää koossa. Asiaa pohdittiin seuraavasti:

”Ja sitte se ryhmäkoko sillailla, että ei oo siinä ku kymmenkunta-toista aina siinä ryhmässä korkeintaan.”

”Että ei yhdessä ryhmässä ois sitä bussilastillista, koska sillon se mennee niinkö niillä kisuamiseksi, lainausmerkeissä, osalla joukkueesta.”

5.2.2 Työmenetelmät

Toimijoilla on käytössä useita erilaisia menetelmiä. Useissa vastauksissa nousevat esille käytännön tekeminen, erilaiset vierailut ja tutustumiskäynnit sekä isojen kokonaisuuksien läpikäynti, kuten koko paperinvalmistuksen prosessi lähtien metsästä hakkuista siihen saakka kunnes valmiit paperituotteet lastataan laivoihin tai rekka-autoihin:

”Elikkä lähetään ihan metsäpäästä ja sitte sinne ku rullat lähtee laivalla seilaamaan.”

”Mää niinkö sen sillon alakujaan tein sen sillä periaatteella, että siinä näkis sen koko metsänkierron. Sieltä nollasta sataan taikka sieltä nollasta sinne pääte-päättehakkuuseen ja kaikki välivaiheet.”

”Näille isommillehan tulee näitä, metsänmittaus, puun-puunmittausta, pohjapinta-ala, kasvutila, harvennus juttuja.”

”Tänne tulee porukka ja yleensä se lähetään tuolta mistä tukki meille tulee, sieltä saakka sitten niinkö kerton sitä juttua. Ja mennään niinkö vaihe-vaiheelta tämä prosessi.”

”Mutta kyllä mä aina piän kuitenkin tuota luontokokemusta sitten vaikka se ois rajallisempi ite sen oppimismäärien suhteen, mutta se on aina semmonen joka jää oppilaille mieleen.”

”Ympäristön suojeleuhan se onki, että metsässä katothan että mitä siellä on ihmisen tuottamia jälkiä. Ja nuoret voi miettiä, että mihinkä se tuoki pyöränraato ois kuulunu? Muuallekkö tänne mettään?”

”Ja sitte on näitä luonnontuotteisiin liittyviä tunnistustehtäviä ja tietenki tämä tuotepöytäosio, näkevät että mitä luonnosta pystyy, mitä tänä päivänä on tehty ja minkälaisia raaka-aineita sitä tarttee./ metsädominoa.”

Aina ei ole tarvetta lähteä kauas metsään. Esimerkiksi koulun luokkatilat tai lähimetsä soveltuvat varsin hyvin erilaisten teemapäivien toteuttamiseen:

”Jokaisella koululla käydään tämmönen luonnontuote- metsä aiheinen päivä pitämässä. Että kokopäiväjuttu sitte.”

”Ja sitte on tämmönen lintu, lintutyöpaja, tai se on oikeestaan yhdistetty luonto- ja lintutyöpaja/luontotyöpaja.”

”Niin, mutta ne on tottunu vuosittain aina viemään niitä pikkuihmisiä, tuota johonki lähimaastoon, metsätyömaalle, makkaranpaistoon. Ja siellä kerrotaan näistä, että mitä varten tää on.”

”Käyään lintupönttöjä laittamassa tosiaan johonki.”

Erilaiset metsätalouden koneet ja laitteet elävöittävät opetusta hyvin ja toimijoiden kokemuksen mukaan myös oppilaat ovat suhteellisen kiinnostuneita niistä. Kouluyhteistyö koettiin myös osaksi mielikuvien markkinointia lapsille ja nuorille kuten seuraavista lainauksista käy ilmi:

”Tää on semmosta mielikuvien rakenteluahan on vasta tää markkinointi siinä vaiheessa.”

”Ja sitte tärkeä on siinä, että aina ois tulet jossaki kulumassa, tuota niin, työmaata, että se savu on semmonen tuoksu, että se jääpi kaikilla mieleen. Tuoksu on muisteista vahvin.”

”Ja jos siellä on vielä jotaki tarjottavaa vielä sitte, niin lopuksi jääpi hyvä fiilinki siinä.”

”Mutta, että ylleensähan ne pyritään niinkö tällä metsä- ja metsäkonealalla siihen, että olta siellä maastossa mahdollisimman paljon. Ja sitte sen mukkaan niinkö sitä alaa tehtäs siellä tunnettavaksi. Että ei semmosta teorialuentoja sinne yläasteen luokkaan, vaan aina niinkö lainausmerkeissä semmonen retki- tai maastokäynti ja siihen yhteyteen tää.”

”Että me pyritään niitä koneita ja laitteita niinku mahdollisimman paljon keskittämään siihen, siihen tuota näytille.”

5.2.3 Oheismateriaalit

Metsäsektorin kouluyhteistyön tueksi ovat eri organisaatiot tuottaneet runsaasti erilaista taustamateriaalia. Materiaalia koettiin olevan tarjolla riittävästi, joidenkin vastaajien mielestä jopa liikaa. Valtakunnallisesti on tuotettu esimerkiksi internetistä löytyvä Metsän oppimispolku-materiaalipankki. Se on kaikille avoin ja käyttäjille maksuton sivusto, josta löytyy valmista taustamateriaalia. Metsän oppimispolun käyttö on metsäsektorin toimijoiden osalta Lapissa suhteellisen vähäistä. Metsän oppimispolun käyttöä ja siitä kertyneitä kokemuksia pohdittiin haastatteluissa muuan muassa seuraavasti:

”Ja sitte tuota Metsän oppimispolusta. Oon mää sitä käyttäny. Ja, ja katonu ja tutkinu. Mutta en tuota, en mää sitä niin hirveesti oo käyttäny.”

”Jotaki oli tuolla muuten tuolla metsänoppimispolulta löysin. Että oon mää sitä käyttäny. Mutta en hirveesti ole tuota.”

Kouluyhteistyön sisältöjä suunnitellessaan toimijat ovat hyödyntäneet omaa koulutuksen ja työn kautta hankittua osaamistaan. Ohessa erään haastattelun kommentti asiasta:

”Mitä on sitä Metsän oppimispolku-materiaaliaki ja tuommosia. On niitä niinkö tullu joskus lueskeltua ja. Mutta tuota niin, oikeestaan niitä samoja asioita niin sitä tulee vähän niinkö omalla lailla sitte niinkö käytyä läpi siellä kohteilla.”

Oman taustaorganisaation tuottamia materiaaleja on hyödynnetty paljon ja useimmat toimijat kokivat oman taustaorganisaationsa tuottamat materiaalit hyvinä ja käyttökelpoisina. Jokaisella toimijalla on heidän omaan toimintaansa sekä toiminnan sisältöihin kytkettyjä materiaaleja. Eri organisaatioiden tuottamien materiaalien sisällöt vaihtelevat runsaasti. Sen sijaan toisten organisaatioiden tuottamia aineistoja ei juuri tunnettu. Oman taustaorganisaation tuottaman materiaalin laatua ja käyttökelpoisuutta pohdittiin esimerkiksi seuraavasti:

”No nythän meillä on tämmönen rastirata paketti käytösä mikä on se on tosin vain yhdellä koululla mihin on mietitty että tavallaan tällänen riistanhoitotuokio ja metästystuokio voiaan pitää tämmösen rastiratapaketin avulla.”

”Joo, niin on nämä kirjat. Meillä on kyllä hyvä materiaali, että ei siinä mittään, että keskustoimisto on tuottanu sekä video- että kirjamateriaalia ja, ja kaikkia tämmösiä, flash-materiaalia ja tämmöstä.”

Jotkut toimijat tuottivat tapauskohtaisesti eri tapahtumissa tarvittavan materiaalin. Taustalla voi silti olla organisaatioiden tuottamia valmiita aineistoja, joita sitten muokataan tilanteen mukaan ja täydennetään tarvittaessa. Omien materiaalien käyttöä ja variointia pohdittiin seuraavasti:

”No omalla järjestöllähän on materiaalia on. Ja sitte me ollaan tehty tosi paljon ite materiaalia. Meiän luontopolku esimerkiksihän on ihan oiva tehdä niinkö lastenki kans. Sieltähän saa kaikenlaisia erilaisia variaatioita.”

”Me ollaan tehty tosiaan erilaisia ite omia systeemejä. Ja. Ja netistähän saa. Oikeestaan sitähän on, eh niin paljon ku sitä tarvii.”

”Materiaalia on, mutta se on ja sitähän on erilaisia. Sitte tietenki että kyllääntyminen tulee vissiin itellä sitte niihin samoihin. Niin siksi niitä, niinkö ite mielellään niinkö tekkee erilaisia ja uusia tekkee sitte.”

5.2.4 Resurssit

Suurimpana ongelmana tuli useiden haastateltujen vastauksissa esille riittämättömät resurssit. Yleisimmin puutetta oli rahasta, mutta myös ajan

puute koettiin vastauksissa ongelmaksi. Seuraavissa lainauksissa resurssien puutetta pohditaan kuvaavasti:

”Kaikki liikkuminen mikä tapahtuu kouluympäristöstä ja kaikki koulut on keskittynyt kaupunkeihin, taajamiin. Ja jos tarvitaan lähtiä sitte jonnekki, niin tuota jos ei koululla oo varaa tai järjestävällä taholla oo varaa niin siinä on aina ensimmäinen ongelma että miten?”

”Mutta, että sitten tietenkki se että, että tuota meillä ei oo rahhaa.”

”On vähän varoja, resursseja käytössä. Pitäis olla tietenkki enemmän resursseja, että saatas keskitetysti sitä tehtyä.”

”Ja ku meillä on se ongelma, että, että määrärahat on ihan älyttömän niukat. Siis maa- ja metsätaloudelle annetaan joku 200 euroa matkustusmäärärahoja koko vuodelle ja siinä on niinkö 2, 2 ryhmää. Että niilläkö molempia käyttää Metsämuseossa, niin se on melekeen sillä tehty se.”

”Mutta että vaikka se aina vähän niinkö kiire ja tämmönen tekkee ettei, on aina huono omatunto kolkuttaa, että kun ei niin paljon kerkee, kun ois haluja.”

”Niin, siitä resurssihommasta, niin tuota, ei tämä sillä lailla meijänkään työyhteisössä oo sillä lailla kilivoteltu laji ollu, että jokkainen hoitas mielummin sen oman opetustyön ja. Ei tähän oo niinku kovin paljon halukkaita, että kyllä se aina joutuu niinkö patistelemaan että.”

”Ei ne vähene ja se on oma opetuskenttä, niin aina on oven takana joku, joka kyssyy että tämä homma pitäis tehdä ja tämä sitte.”

Rahan ja sen myötä myös ajan puute aiheutti vastaajien mielestä sen, että asioissa ei voida mennä riittävän syvälle. Kouluysteistyölle jää liian vähän aikaa, koska varsinaiset jokapäiväiset työtehtävät vievät suurimman osan haastateltujen työajasta. Kouluysteistyö koetaan kuitenkin tärkeänä ja siinä halutaan olla mukana. Kouluysteistyössä pystytään vastaajien mukaan vain raapaisemaan pintaa kuten seuraavasta lainauksesta ilmenee:

”Joo, mutta siinäki täytyy valittaa että ko on niin älyttömästi näitä muita hommia niin ei oo kerenny yhtään. Eikä oo varoja nytkö me ei voia käyä kentällä ko ei oo matkaravoja, ko meillä on lomautusuhka loppuvuodeksi jos ei saaha lisää varoja niin ei me pysty tekkeen mittään. Kyllä ne pikkusen pintaraapasuja meillä on nämä hommat.”

Euroopan Unionin kautta saatava hankerahoitus koettiin osaltaan tärkeänä metsäalan kouluysteistyön kannalta. Esimerkiksi Lapin 4H-piirin vuosina

2001 – 2004 hallinnoiman Metsissä mahdollisuus-verkostohankkeen kokonaisbudjetti oli noin 235 000 euroa (Lapin 4H-piiri, 2004). Myös Suomen Metsäsäätiön tuki on koettu tärkeäksi. Suomen Metsäsäätiöltä on saatu tukea esimerkiksi oppilaiden linja-autokuljetuksia varten:

”Tuskin meilläkään ois niinkö noussu se tämmöseksi jos ei ois ollu isoja hankkeita takana.”

”Mut tietenki, jos niitä oppilaita pitää liikutella jonneki, niin sillonhan se vaatii resursseja. Et, jos sää sitte sinne koululle menet, tämmöstä, mutta onko se mielekästä niille oppilaille? Monesti se on mielekästä, että ne sais lähtiä jonneki ja tutustua johonki. Tai sitte tämmönen toiminnallinen päivä niin, sehän vaatii resursseja kyllä. Että varsinki tuo matkustaminen. Mutta Metsäsäätiöhän meillä on ollu se, jonka kautta me on pystytty muutama reissu tekemään sitte vuosittain.”

5.3 Toimijoiden kokemuksia kouluyhteistyöstä

5.3.1 Toimijoiden huomioita ja kokemuksia

Metsäsektorin kouluyhteistyö koettiin erittäin merkityksellisenä ja esimerkiksi koululaisille järjestettyä metsäpäivää kuvattiin omassa työnkuvassa erityisen merkittävänä kokemuksena. Tämä käy hyvin ilmi seuraavasta haastattelukatkelmasta:

”Minusta ne on aivan oikeestaan semmosia huippuhetkiä, koska ne on sitä minun työtä, sillä tavalla jota mie oon kaivannu, niin, niihin saa valamistella omat esityksensä ja muuta.”

”Minusta kato se on näille työntekijöillekki ja kaikille jotka on siinä mukana. Sehän on niillekki helevetin mukava kato ko se on erilainen päivä ko normaali työpäivä, joo.”

”Oikeestaan peruskoulujen ja tämmösten tuota niin koulujen käynnit täällä niin, siinä oikeesthan on ajatus se että, kylvettäs tavahaan sitä siementä sinne. Että tämä on yks vaihtoehto.”

5.3.2 Yhteistyön koordinointi ja työnjako sekä yhteistyön sujuvuus

Toimijoille oli kokemuksen sekä useiden vuosien yhteistyön aikana muotoutunut selkeästi omat roolit. Omaa roolia kouluyhteistyössä pohdittiin esimerkiksi seuraavasti:

"Minä hoidan kuljetukset ja, ja yhitys, yhityksellä on kohde ja mahdollisesti miehet töissä, taikka koneet töissä."

"Että ja varmaan sitä niinkö ootetaanki mejän organisaatiolta. No en ehkä tiiä että ootetaanko puhtaasti metsätalousnäkökulmaa. Mutta kuitenkin sitä luontonäkökulmaa ootetaan mejän organisaatiolta."

"No, täähän on sitte tämmönen työharjottelupaikka, elikkä peruskoululaiset suorittaa täällä TET-jaksoja aina vaihtelevasti."

"No yhteensaattaja. Varmaan semmonen, että niin tuota me viihän niitä ammattilaisia sinne, ko ei meän organisaatiossa ei ole, ei ole ammattilaisia. Niin me viihään niitä ammattilaisia."

"Joo, ainakin tämän, tään hankkeen suhteen mikä nyt oli, niin kyllä aika monessa tosiaan ollaan käynnistävä osapuoli, niinkö tuota tämmösissä tapahtumissaki, jotka niinkö tuota ollaan niinkö itte lähetty suunnitelemaan niin, niin ollaan kyllä käynnistäjiä/yhteistyökumppaniksi."

Metsäkeskus Lapin toiminta koulu yhteistyöhön liittyen koettiin pääasiassa onnistuneeksi. Metsäkeskuksen käytäntö, jossa jokaiseen metsäkeskusalueen kuntaan on nimetty koulu yhteistyöstä vastaava toimihenkilö, sai haastatelluilta kiitosta. Seuraavassa haastateltujen kommentteja Metsäkeskus Lapin toiminnasta koulu yhteistyöhön liittyen:

"Mut metsäkeskuksella se on hyvä, että ne nehän on nimenny sen läpi Lapin. Että ja ne. Ari jakkaa kyllä auliisti sitä listaa niinkö kaikille, että ottaa vain yhteyttä."

"Kyllä se minusta aivan okei on."

"No, no kyllä se niinkö metsäkeskus tässä koulu yhteistyö asiassa pittää niinkö siinä eturintamassa kulkia."

"Ja metsäkeskuksesta saahaan sitä ammattiapua kyllä niin paljon ko tarvithaan, että niin tuota. Varmaan saatas enemmänki."

"Ainaki mulla on semmonen kuva, että niin tuota, et sieltä on kyllä aina, aina valamius tulla ko tarvithan johonki."

"Mutta ehkä metsäkeskus on kaikista, kaikista niin tuota helepoin yhteistyökumppani."

"Erittäin hyvä. Ei siinä oo kyllä, ei ole kyllä moitheen sanna."

"No, minusta se on toiminu hyvin Metsäkeskuksen kans, että, että eipä siinä."

Metsäkeskukselta toivottiin enemmän aloitteellisuutta sekä ideoiden esilletuontia. Seuraavassa lappilaisen yrittäjän ajatuksia asiasta:

"Ei oikeestaan siittä sillä lailla ole niinkö tuommonen niinkö Metsäkeskuksen kanssa. Siellähän varmaan vois olla hyviä, hyviäki ajatuksia ja asioita. Mutta se on niinkö. Se jää niinkö jotenki etäiseksi tuo Metsäkeskus."

"Sehän on oikeestaan meistä kiinni. Meijän, sieltä ei kyllä oo. No sieltä tulee tuommosia listoja, sielä löytyy niinkö yhteyshenkilöitä. Niinkö meillekki tuli tuo lista, minkä kautta minä löysin sen henkilön, joka Metsäkeskuksella hoitaa näitä nuorisoasioita, niin ja yhteistyötä niinkö nuorisojärjestöjen kanssa. Mutta tuota, enemmän kaipais, tietenki että ne ottas suoraan yhteyttä. Että ei aina se aloite tulis täältä."

Tällä hetkellä oleva yhteistyö eri toimijoiden välillä koettiin toimivaksi ja pääosin onnistuneeksi, kuten seuraavista lainauksista ilmenee:

"Kyllä minusta se on ihan, ihan toiminu. Siinä on net kaikki tahot mukana jotka pittää ollakki,"

"Minusta ne on aivan aika tasapuolisesti mukana tuossa."

"Ja kyllä se minusta se on onnistunutta on niinkö tuo yhteistyö näiden kanssa."

"Meillähän on hyvä verkosto, mikä elää. En minä, minusta se on tällä alueella hyvä. Se, tällä alueella se on tosi hyvä."

"Ja hyvinhän se toimii, että ihan ko on niitä säännöllisiä tapahtumiaki. Tietenki ko on tämä puutarha, metsä- ja puutarhapäivät, niin sekihän on yhen laatunen. Siinähän on se sama porukka pyörii ja kyllähän siinäki tulee niinkö. "

Yhteistyötä haluttiin lisää ja suunnitteluun toivottiin enemmän resursseja. Lisäksi ongelmaksi koettiin se, että kouluihin pitäisi olla aktiivisemmin yhteydessä.

"Yhteistyötä kyllä pitäis olla enemmän. Ja se pitäis lähtiä sieltä niinku suunnitteluvaiheessa jo."

”No se, että tuota niin paikallisesti toimijoitten yhteistyön tiivistäminen. Enempi, enempi niinkö yhteistyötä.”

”Että se voi olla, että jokainen kuitenkin niinkö jonku verran tekee niinkö yksikseen, että jos tehtäis niitä samoja asioita yhdessä. Niin sitte ei olis se taakka, ei olis niin suuri sitte yhdelle organisaatiolle.”

”Sitä pitäs kehittää tätä meidän toimintaa niin, se, että meidän pitäs olla ensinnäkin nämä kaikki toimijat enempi yhdessä. Sitte meidän pitäs olla säännöllisesti yhteydessä kouluihin ja, ja aina tiedottaa mitä meillä on tarjolla.”

”Niin ja tätä määhän just sanoin, että pittää osata löytää nämä henkilöt, jotka sitte, itse en joua kaikkia hoitaa siinä. Eikä semmosta, ehkä taitoakaan löytys siihen metsätaitoradan luontopolkua pystyy kyllä rakentaa, mut metsätaito vaatii vähän enemmän.”

”No tässä Rovaniemen seudulla ainaki niin, koen sillä lailla, että se on jotenki niinku jo, jo niinkö järjestäytyne, että aika kivuttomasti saahaan niinkö vuosittain ne tapahtumat niinkö nostettua pystyyn. Mutta niinku maakuntatasolla niin, en ehkä ihan, ihan noien pienempien paikkakuntien osalta niin, se ei taia olla ihan kunnossa, että siellä se on niinku vaihteleva se kiinnostus.”

”No sillä lailla on oikee suunta, että tuota siihen on kuitenkin saatu sitoutettua aika paljon näitä toimijoita, että sillonhan ne ku ne kokoontuupi, niin sovitaan yhteisesti pelisäännöt.”

5.4 Toiminnan kehittäminen

5.4.1 Haasteet

Yhtenä suurimpana koulu yhteistyöhön liittyvänä haasteena haastatellut näkivät käytännön toiminnan linkittämisen sosiaaliseen mediaan, kuten esimerkiksi Facebookiin tai Twitteriin. Sosiaalisen median linkittämistä metsäsektorin koulu yhteistyöhön pohdittiin seuraavasti:

”Että me ei olla netissä olleenkaan, ei sosiaalisessa mediassa niinku pitäs olla. Jonka määhän nään semmosena yhteisöllisenä kanavana. Ja sen linkittämisenä siihen tavalliseen tekemiseen. Niin ehkä meiltä aikuisilta puuttuu semmoset välineet ja osaaminen niinkö hahmottaa sitä, että ne ei oo toisiaan poissulkevia juttuja, vaan ne vois tosi hienosti tukea toisiaan.”

”Miten saahaan nuoret innostetuksi, osallistetuksi? Miten sosiaalista mediaa hyödyntää?”

Myös vanhakantainen tapa opettaa koettiin vieraaksi:

”Kyllä se on se, se että opettaja puhuu, se on niin vanhentunu muutenki opiskelumetodina se että opettaja syöttää sen tiedon ja oppilaat ottaa sen vastaan. Että semmosesta pitäs kyllä pyrkiä pois kokonaan. Pitäs vaan niinkö ite siihen tiedon hankintaan ja siihen oivallukseen kiinnittää huomiota.”

”Mikä on se tapa ja malli, vanhakantainen opettamisen tyyli? Jota sitte tehään koulussa, tai varmaan vapaaehtoisjärjetöissäki. Että tää vanha järjestö-romu-systeemi, niin se ei oo tässä ajassa. Mutta tähän on olemassa keinoja, kun me vaan viittitään vähän aikaa miettiä.”

”Mää nään, että tää on hirveen paljon aikuisjohtoista tekemistä ja semmosta opettamista lähinnä. Eikä niin, että se lapsi itte tajuais, että hän on niinku tekijä jo suunnitteluvaiheessa ja ideointivaiheessa. Eli mun mielestä me käytetään vanhakantasia menetelmiä, niin lasten kuin nuorten mukaan ottamisessa siihen tekemiseen, mikä niitä tänä päivänä kiinnostaa. Niin laahataan ihan varmasti sellasella 80-luvun tasolla vielä. Eikä nähä mitä tää tietotekniikkasukupolvi osaa ja kykenee ja pystyy.”

”Yks on tietenki meiän niinku vanhemman polven osaaminen. Mehän osataan vähemmän kun nuoret. Vaikka me ite siitä substanssista, tästä vaikka niinku metsästä, osataan niinku kaikki. Mutta se menetelmä ja tapa puhua, ottaa asia käsittelyyn.”

Esimerkiksi yläasteen valinnaisaineiden opiskelijoiden motivaatio asettaa suuria haasteita metsäalan koulu yhteistyötä kohtaan:

”Mutta kyllähän siellä, sanotaanko ettäko kuitenkin se valinnaisaine valikoima on suppea, niin siellä sitte aina joka ryhmässä on kuitenkin niitä, joilla ei ole se motivaatio paras mahdollinen. Mutta kyllähän ne ylleensä tykkää semosta, että jos mennään ulos ja tehään käytännössä jotaki.”

Tärkeimpinä haasteina esille tulivat toiminnan tasapuolisuus sekä laaja-alainen yhteistyö eri toimijoiden kesken. Tasapuolisuudella tarkoitettiin sitä, että koulu yhteistyötoimijoita ja -toimintaa olisi koko Lapin läänin alueella. Myös olemassa olevan yhteistyön tiivistämistä toivottiin. Asioita pohdittiin esimerkiksi seuraavasti:

”Se että, se kohdistus tasapuolisesti ettäkö meillä on iso Lapin lääni niin ilmeisesti näitä koulu yhteistyö nää, näitä on tapahtunu tässä Rovaniemen puolela ja tuola Keminmaan pääsä, mutta tuota onko ne

muun muutosia sitte muuala Lapisa, että niistä en oo oikeen tietonenkaan sillä tavalla että miten ne sielä on toteutunu.”

”Mehän ollaan yritetty saaha sinne luonnonsuojelijatki matkaan, mutta nehän ei lähe. Että oon kuule käyny kekusteluja niienki kanssa, että ois niinkö erilaisiaki näkökulmia saatu. Onhan siellä toki erilaisia näkökulmia ko on, on tämmöset luonnontuotteet ja on yrtit ja on sitte tämmönen seikkailut ja, ja kaikki tämmöset, niinkö aineettomat hyödykkeet. Ja onhan semmosiahan on paljon näkökulmia, mutta se on tuolla aika vaikia saaha, saaha sinne ne luonnonsuojelijat.”

”Ja, ja sehän varmaanki olis, jos tuota niin tehtäis enempi tämmösiä yhteisiä juttuja niin sitte se yhen työpanos ei ois sitte niin suuri. Ja kaikki vois sano, että no kyllä me ollaan tehty tätä kouluyhteistyötä.”

”Ja sitte mä ehkä koen tämän niinku oman reviirin puolustelu voi olla yks semmonen. Kunta haluaa pitää omansa, järjestö haluaa pitää omansa, nuoret haluaa pitää omansa, niinku historian ja perinteen jakamattomuuden.”

Myös kaavamaisista toimintaa sekä vanhan toistoa pelättiin, kuten seuraavista lainauksista ilmenee:

”Kyllähän siinä varmaan on se ettei, että ei tulis sitä toistoa. Niinku tahtoo olla ite kullaki, että sitä valamista latua on heleppo mennä, että tuota pitäs keksiä aina jotain, jotain uuden tyyppistä.”

”Kyllähän se asia on niin, ettäkö opettajalla on semmonen, ettäkö se urautuu. Se niinkö tietyn oppitunnin tietyllä tavalla niinku, niinku vetää ja se osoittautuu hyväksi, niin ei sitä ihan herkästi lähetä muuttelemaan.”

Opettajia kaivattiin mukaan jo tapahtumien suunnitteluvaiheessa. Tällä hetkellä suuri ongelma on se, että esimerkiksi peruskoulujen opettajia ei saada mukaan kouluyhteistyön suunnittelukokouksiin. Opettajien läsnäolo suunnittelusta lähtien olisi tapahtumien onnistumisen kannalta erittäin tärkeää.

”Minusta se oli puute, että siellä ei ollu sitä opettajaa siellä paikalla. Että jos siinä ois se opettajaki paikalla, niin siitä saatas varmaan niinkö. Niinkö niitähän sen pittää palvella.”

”Opettajaedustajia siinä on vähän. Joskus on ollu siellä kokouksessa niitä opettajia. Koska seki ois ihan mielenkiintonen saaha niinkö se koulumaailmaltaki, että, että mikä siellä ois se ajankohtanen? Että mihin pitäs tarttua ja mitä nyt tarjota? Että ne ois ne tosiaan semmosia ne päivät, mitä niille tarjotaan, että niistä ois hyötyä niille oppilaille.”

"Ainut on tuo, että jotenki tuo peruskoulujen koordinointi siihen niin. Sieltä ei niinkun, ei ne opettajat joua, eikä ne, ei ne lähe. Ei ne lähe tuota niin semmosiin kokouksiin."

"Ja sitte tuota, se pitäs aina olla niinku hyvissä ajoin, koska vuosisuunnitelmiin ne tulis sitte mukkaan. Nin se on, se on siinä semmonen ollu vähän heikko homma."

Suuren haasteen asettaa myös se, että lasten ja nuorten metsä- ja luontosuhde on nykyisin etäinen. Miten saadaan lapset ja nuoret kokemaan metsä houkuttelevana paikkana, sekä paikkana joka tarjoaa mahdollisuuksia? Lasten ja nuorten suhdetta metsään ja luontoon pohdittiin seuraavasti:

"Ei ne niinkö, ei ne, ei ne ymmärrä, että mikä yhteys sillä on. Että kyllä se niinkö se relaskoopin käyttö pittää tulla niinkö sitä kautta, että ne itte kiinnostuu siitä, että onko tämä nyt hyvä mettä vai ei? Ja sitte alethan mittaamaan."

"Että, se tietenki että miten me saahan siitä mettästä semmonen houkutteleva, houkutteleva paikka."

"Tavallaan että sitä niin tuota ollaan huolissaan siitä ettäkö vanhennee metsänomistajakunta. Ja nuoret, jotka tullee joskus metsänomistajaksi, eivät tiä mettästä mittään."

"Kyllä se suurin haaste on, että nuoret kiinnostunu metsäalasta. Että on se sitte mitä tahansa sinne, sinne metsään liittyvää. Niin on, on se sitte, siis sehän on kaikki. Sehän on mettästyksesä, joka paikassa niin ukkoutuu. Ukkoutuu ja akkautuu, että niin tuota marjanpoimijat vanhennee ja, ja. Ja se on niinkö se, ja se, minusta se ei johu misthän muustako siitä, että nuoret ei enään uskalla mennä. Tai et se mettä on niin liian vieras paikka."

"Ja sitte justiin se, että ne tajuais sen, että kuinka paljon ihan niinkö työmahollisuuksia ja tämmösiä yrittäjäyysmahollisuuksia ja muita, niin mettään liittyy kumminki."

"Mutta, että oon niinku sitä yrittäny painottaa aina näille uusillekki markkinoijille, että tuota, että tää kouluhan on niinku yks askelkivi vaan tässä nuoren elämässä, että se on niinku hyppäämässä tähän meille vaan kolomeksi vuodeksi ja sehän selevästi niinku sille pitää luoda niinku mielikuva siitä työtehtävästä, että mihin se niinku tavoittelee, että. Että ei se tänne meille tuu tämän koulun takia, vaan sen työelämän takia, että selekeä kuva siitä työelämästä. Ja realistinen."

Metsäsektorin yhteistyön tiivistämistä ja selkeämpää koordinoitua kaivattiin useissa vastauksissa. Tämä korostui varsinkin alueilla, joissa ei ole tällä hetkellä toimivaa metsätiimiä:

”No kyllä meiänki pitäs saaha varmaan tänne, niinkö Rovaniemellä, tämmönen metsätiimi.”

”Tietää ne osittain tietenki, mutta vois löytyä näistä yhteistyökumppaneista semmonen tiimi, joka kokontus.”

”Alueellinen tiimi, eri yhteistyökumppaneita. Että vähän joku puurtaa täällä omia juttuja, että saatas semmosta yhteistyötä.”

”No se, että tuota, monesti se, että, me, me lähetään niissä metsäasioissa liikkeelle niinkö aina se alullepanija, että jos joku tulis joskus meillekki sanomaan, että lähetäänkö tekemään tämmöstä? Että metsätiimin, tämmösen luonto- ja metsätiimin semmonen yhteinen porukka ko löytys tännekki, joka suunnittelis näitä erilaisia tapahtumia sitte nuorille ja varsinki kouluyhteistyötä. Se olis kyllä kova sana.”

5.4.2 Kehittämisehdotuksia ja uusia toimintamuotoja

Haastatteluissa tuli esille pääasiassa nykyisten metsäsektorin kouluyhteistyömuotojen kehittämisehdotuksia. Myös joitakin aivan uusia ja tuoreita ideoita tuotiin esiin. Toimintaan toivottiin enemmän suunnitelmallisuutta sekä tiheämpää yhteistyötä vuosittain:

”Minusta aina pitäs olla se teemotus, että kunaki vuonna on joku teema ja et se on aina vähän eriä se.”

”Minusta tämä on hyvä asia. Ja jos ois resursseja niin tuota minusta tämä vois olla jopa sillä lailla, jos voimavaroja riittää, niin se tämmönen vois olla keväällä ja syksyllä. Keväällä sopii kato, ko alakaa kouluisa jo löysää olemaan toukokuussa, niin sillon vois jo olla jollaki tavala ja. Sitte taas syksyllä, syksyllä tuota niin oma.”

Vastauksissa toivottiin, että toimintaa koordinoimaan palkattaisiin henkilö joka vastaisi metsäsektorin kouluyhteistyöstä Lapin läänin alueella:

”.Voishan se olla semmonen, että tänne palkkatas joku ihan semmonen että kaikki nämä organisaatiot jota se koskee, niin palkkais yhen, jonku joka ordnais.”

”Mutta sitte kieltämättä itelläki on joskus semmonen tunne, että ko tämmöseenki työhön sais sillai ihmisen, joka on näissä mukana. Sais

olla enemmän aikaa keskittyä. Ettei se jäis tällai, että on huono omatunto. Ettei pysty sillai, ko vähän niinkö liian hätäsesti.”

”No mie en tiä onko näissä, onko esimerkiksi Metsäkeskuksella tai jollaki semmosta, että ne niinkö miettis semmosta kokonaisnäkemystä siihen, että kenen, kenen siellä millonki kannattas käyä tai muuta. Että, minusta vois olla joku semmonen nimetty organisaatio ja siellä nimetty henkilö, joka sitte niinkö tavallaan tarjoais niitä vierailijoita kouluille. Vaikka että siellä vois olla ihan teollisuuslaitokset takana ja sitten nämä tutkimuslaitokset ja kaikki muut. Että siitähän vois saaha semmosen, että kävis yks tai kaks vierailijaa joka vuosi joka koululla. Ei se varmaan ois isokaan homma.”

”Mutta tuota enemmän yhteistyötä, enemmän semmosta koordinointia ja, ja enemmän rahaa. Kaikenlaisia resursseja.”

Toivottiin myös lisää konkretiaa kouluyhteistyön sisältöihin sekä asioiden kytkemistä yrittäjyyteen:

”Että, että euroina esittäis sen, että tämä maksaa niin ja niin monta. Pihkaako haet, niin niin ja niin monta euroa/kilo.”

”Ja sitte paljoko tehhään, paljonko vaikka metsäkoneen kuljettaja tienaa? Kasiluokkalaiset on just semmosia, että niihin varmaan pätee justiin se euro. Niin, niin tuota, minusta se ehkä täällä kuitenkin. Tietenki se, että, en minä tiä pitäskö se ottaa se luonnonsuojelu siihen kans?”

Uutena toimintamuotona oli Lapin läänin alueella käynnistymässä kesällä 2010 Junior ranger-toimintaa. Toiminnan tavoitteena on osallistaa alueen nuoria ja lähtökohtana on luonnonsuojelu. Junior ranger-toimintaa kuvasi eräs haastatelluista seuraavasti:

”Junior ranger-leiri, Junior ranger-toiminta, se on niinkö suunnattu, olikohan 10-18-vuotiaille nuorille. Se on ensinnäki suunnattu lähialueen nuorille. Ja tuota tavoitteena on, että nää, nämä nuoret niinku tuntis paremmin sitä omaa aluetta, sitä omaa lähialueen suojelualuetta, sitä luontoa, sitten niitä töitä, mitä siellä tehhään. Eliikkä ranger, sehän on tavallaan tämmönen luontovalvoja. Se leiri toteutetaan maastossa, ne tekevät käytännön töitä ja näin. Heillä on niinkö opintokokonaisuus siinä. Ne suunnittelee talven aikana ihan päiväkohtasen ohjelman ja aikataulut ja ruuat ja sen toteutuksen ja, ja niitä opiskelijoita, siis ohjaajia, apuohjaajia on 9 ja leiriläisiä on maksimissaan 14. Maastotöitä sitten mitä ne tekee, ihan oikeita, niinku luonnonsuojelutöitä.”

Haastatteluissa esitettiin idea internetissä toimivasta pelistä tai sovelluksesta. Sovelluksen esikuvana olisi Facebook-verkkoyhteisössä oleva Farm Ville-peli, josta luotaisiin metsäsektorille oma versio. Voisiko se olla vaikka Forest-Vilma?

”Se niin tuota se peli. En tiä että oliko se pölijä, pölijä se idea siitä pelistä. Että oliko se niinkö oikianlainen idea. Mutta niinkö tuommonen, tuommonen niin tuota, niinkö esimerkiksi netissä on tämä Facebookissa Farm Ville. Niin joku samantyyppinen peli metsäsektorille, niin aivan loistava olis. Siihen, siihen jää koukkuun aivan kuka tahansa.”

Myös maastoajoneuvojen ja lähinnä mönkijöiden hyödyntämistä metsäsektorin kouluyhteistyössä esitettiin. Tällaista toimintaa on jo käynnissä Itä-Lapin alueella ja kunnat ovat toteuttamassa hankerahoituksella reitistöjä tähän tarkoitukseen:

”Joo. Siihen tulee niinkö poloku jota kaikki voi käyttää. Niin siihen tulee ratsastus, vaellus, mönkijä, ehkä sitten enduro. Enduroa katotaan mitä siihen. Että siinä tulis siihen polulle niinkö semmonen 60 kilometriä meno-paluu.”

Eräs haastateltu näki metsän paikkana, jossa on mahdollista toteuttaa ihan minkä tahansa kouluaineen opetusta. Hän tiivisti ajatuksena seuraavasti:

”Periaatteessa täällä voi niinku opiskella luonnossa, voi opiskella mitä tahansa oppiainetta. Se on yks semmonen, että ei pelkästään biologiaa tai maantietoa. Täällä voi harjotella laskemista metsässä, tai kuvaamataitoa tai liikuntaa, että. Se on oikeastaan, että nähtäs se koko kirjo, kaikki vaihtoehot. Että tuota, ihan kuvaamataitoa, niin sen koulupäivän voi niinkö sen mukkaan, lukujärjestyksen mukkaan ellää, en voi tulla toteuttamaan tänne.”

Samalla tavoin esimerkiksi metsäyrityksen kanssa on yhteistyössä mahdollista sivuta myös esimerkiksi kemiaa sekä fysiikkaa:

”Minusta on ollu kiva ko on tehty vähän semmosta erilaistaki, että on, on käyty niinkö esimerkiksi tämmönen, ettäkö kemian, kemian tämmönen, onko se nyt tämmönen minivalinta, vai mikä se on se? Se mikä se on semmonen, että on vähän niinkö otettu, valinnaisen kemian lisäksi on otettu vielä niinkö oikeen tämmöstä laboratorio kemiaa. Yläasteella oli jo sitä. Niin tuota semmosen ryhmän kanssa on

käyty sitte Stora Enso ja päästiin labraan sinne. Ja sai siellä, siellä tehdä niinkö niitten oikeitten labratyöntekijöitten kans saivat tehdä.”

5.4.3 Uusia metsäalan kouluyhteistyötoimijoita

Uusia metsäalan kouluyhteistyötoimijoita haettiin valitsemalla haastatteluiden kohderyhmiksi sellaisia tahoja, jotka eivät ole aiemmin olleet mukana kouluyhteistyössä. Lisäksi kohdennettiin sähköpostilla kysely sellaisille toimijoille, jotka ovat lasten ja nuorten kanssa tekemisissä ja heidän tämän hetkinen toimintansa perustuu jollain tavalla metsään ja luontoon. Tarkoituksena ei ollut tehdä kattavaa kyselyä.

Kiinnostusta tiedusteltiin viideltä toimijalta. Kolme toimijaa ilmoitti tulevansa mielellään mukaan metsäalan kouluyhteistyöhön Lapissa. Kiinnostuneet tahot olivat Lapin Martat, Suomen Latu ry (Ounavaaran Latu ry) sekä Lapin yliopiston luokanopettajaopiskelijoiden ainejärjestö Lapikas. Toimijat olivat käytännössä koko Lapin läänin alueen kattavia, joten yhteistyö on periaatteessa mahdollista useiden kuntien alueella. Partiolaiset sekä Lapin luonnonsuojelupiiri ry olivat periaatteessa kiinnostuneita, mutta varsinaista päätöstä osallistumisesta ei lopulta tullut.

Uudet toimijat, jotka olivat halukkaita tulemaan mukaan metsäalan kouluyhteistyöhön kokivat asian tärkeäksi. He kokivat myös että yhteistyössä mukana olemalla he voivat tuoda esille omia näkökantojaan metsään ja luontoon liittyen.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Useissa haastatteluissa korostuivat tärkeimpinä metsäalan kouluyhteistyön tavoitteina metsän- ja luonnon monimuotoisuuden esiintuominen sekä lasten ja nuorten vieminen metsään ja yleisen metsätietouden ja -tietoisuuden lisääminen. Koulujen kanssa tehtävä yhteistyö koetaan tärkeänä ja siinä halutaan olla mukana. Varsinkin järjestösektorin toimijat halusivat voimakkaasti tuoda esille metsään ja luontoon liittyviä harrastusmahdollisuuksia. Toisaalta arveltiin myös, että lapset ja nuoret ovat vieraantuneet metsästä ja luonnosta ja metsä koetaan jopa pelottavana paikkana.

Metsäsektorin kouluyhteistyön tavoitteiden toteutumista Lapin alueella pidettiin yleensä kohtuullisen hyvänä. Haastatteluissa tuli ilmi, että myös parannettavaa tavoitteiden toteutumisen osalta on. Rajoittavana tekijänä tuli esille resurssien, eli ajan ja rahan puute.

Kouluyhteistyön kohderyhmä eli opettajat sekä oppilaat ovat kokeneet toimijoiden tarjoaman toiminnan poikkeuksetta positiivisesti. Tapahtumissa ja tapahtumien suunnittelussa mukana olleet toimijat ovat kokeneet verkoston toiminnan sekä siitä saadun palautteen hyväksi. Joskus toimijat ovat havainneet, että jokin menetelmä ei ole toiminut käytännössä. Tämä on huomioitu ja toimintoja on pystytty itseohjautuvasti korjaamaan.

Toimijoilla on käytössä useita erilaisia kouluyhteistyömenetelmiä. Useissa vastauksissa nousevat esille käytännön tekeminen, erilaiset vierailut ja tutustumiskäynnit sekä isojen kokonaisuuksien läpikäynti, kuten esimerkiksi koko paperinvalmistuksen prosessi lähtien metsästä hakkuista valmiisiin paperijalosteisiin saakka.

Kouluyhteistyön sisältöjä suunnitellessaan toimijat ovat hyödyntäneet omaa koulutuksen ja työn kautta hankittua osaamistaan. Metsäsektorin kouluyhteistyön tueksi ovat eri organisaatiot tuottaneet runsaasti erilaista taustamateriaalia. Materiaalia koettiin olevan tarjolla riittävästi, joidenkin vastaajien mielestä jopa liikaa. Oman taustaorganisaation tuottamia

materiaaleja on hyödynnetty paljon. Jokaisella toimijalla on heidän omaan toimintaansa sekä toiminnan sisältöihin kytkettyjä materiaaleja. Eri organisaatioiden tuottamien materiaalien sisällöt vaihtelevat runsaasti. Useimmat toimijat kokivat oman taustaorganisaationsa tuottamat materiaalit hyvinä ja käyttökelpoisina. Sen sijaan toisten organisaatioiden tuottamia aineistoja ei juuri tunnettu. Valtakunnallisesti on tuotettu esimerkiksi internetistä löytyvä Metsän oppimispolku-materiaalipankki. Se on kaikille avoin ja käyttäjille maksuton sivusto, josta löytyy valmista taustamateriaalia. Metsän oppimispolun käyttö on metsäsektorin toimijoiden osalta Lapissa suhteellisen vähäistä. Jotkut toimijat tuottivat tapauskohtaisesti eri tapahtumissa tarvittavan materiaalin. Taustalla voi silti olla organisaatioiden tuottamia valmiita aineistoja, joita sitten muokataan tilanteen mukaan ja täydennetään tarvittaessa.

Suurimpana ongelmana tuli useiden haastateltujen vastauksissa esille riittämättömät resurssit. Yleisimmin puutetta oli rahasta, mutta myös ajan puute koettiin vastauksissa ongelmaksi. Rahan ja sen myötä myös ajan puute aiheutti vastaajien mielestä sen, että asioissa ei voida mennä riittävän syvälle. Kouluyhteistyölle jää liian vähän aikaa, koska varsinaiset jokapäiväiset työtehtävät vievät suurimman osan haastateltujen työajasta. Kouluyhteistyö koetaan kuitenkin tärkeänä ja siinä halutaan olla mukana. Kouluyhteistyössä pystytään vastaajien mukaan vain raapaisemaan asioiden pintaa.

Euroopan Unionin kautta saatava hankerahoituksella oli tärkeä osa metsäsektorin kouluyhteistyön kannalta. Myös Suomen Metsäsäätiön tuki on koettu tärkeäksi. Metsäsektorin kouluyhteistyö koettiin erittäin merkityksellisenä ja esimerkiksi koululaisille järjestettyä metsäpäivää kuvattiin omassa työnkuvassa erityisen merkittävänä kokemuksena.

Toimijoille oli kokemuksen sekä useiden vuosien yhteistyön myötä muotoutunut selkeästi omat roolit. Metsäkeskus Lapin toiminta kouluyhteistyöhön liittyen koettiin pääasiassa onnistuneeksi. Metsäkeskuksen käytäntö, jossa jokaiseen metsäkeskusalueen kuntaan on nimetty kouluyhteistyöstä vastaava toimihenkilö, sai haastatelluilta kiitosta.

Metsäkeskukselta toivottiin kuitenkin enemmän aloitteellisuutta sekä ideoiden esilletuontia. Yhteistyö eri toimijoiden välillä koettiin toimivaksi ja pääosin onnistuneeksi. Yhteistyötä haluttiin lisää ja suunnitteluun toivottiin enemmän resursseja. Lisäksi ongelmaksi koettiin se, että kouluihin pitäisi olla aktiivisemmin yhteydessä.

Tärkeimpinä haasteina esille tulivat toiminnan tasapuolisuus sekä laaja-alainen yhteistyö eri toimijoiden kesken. Tasapuolisuudella tarkoitettiin sitä, että koulu yhteistyötoimijoita ja -toimintaa olisi koko Lapin läänin alueella. Myös olemassa olevan yhteistyön tiivistämistä toivottiin. Myös liian kaavamaisista toimintaa sekä vanhan toistoa pelättiin. Opettajia kaivattiin mukaan jo tapahtumien suunnitteluvaiheessa. Tällä hetkellä suuri ongelma on juuri se, että esimerkiksi peruskoulujen opettajia ei saada mukaan koulu yhteistyön suunnittelukokouksiin. Opettajien läsnäolo suunnittelusta lähtien olisi tapahtumien onnistumisen kannalta erittäin tärkeää. Suuren haasteen asettaa myös se, että lasten ja nuorten metsä- ja luontosuhde on nykyisin etäinen.

Haastatteluissa tuli esille pääasiassa nykyisten metsäsektorin koulu yhteistyömuotojen kehittämisehdotuksia. Myös joitakin aivan uusia ja tuoreita ideoita tuotiin esiin. Toimintaan toivottiin enemmän suunnitelmallisuutta sekä tiheämpää yhteistyötä vuosittain. Vastauksissa toivottiin, että toimintaa koordinoimaan palkattaisiin henkilö, joka vastaisi metsäsektorin koulu yhteistyöstä Lapin läänin alueella. Yhteisen koulu yhteistyökoordinaattorin palkkaamista Lapin alueelle voisi selvittää esimerkiksi opinnäytetyön avulla. Koordinaattorin toiminta voitaisiin käynnistää hankerahoituksella, mutta jatkossa se vaatisi organisaatioiden resursseja. Toivottiin myös lisää konkretiaa koulu yhteistyön sisältöihin sekä asioiden kytkemistä yrittäjyyteen.

Uutena toimintamuotona oli Lapin läänin alueella käynnistymässä kesällä 2010 Junior ranger-toimintaa. Toiminnan tavoitteena on osallistaa alueen nuoria ja lähtökohtana on luonnonsuojelu. Haastatteluissa esitettiin idea internetissä toimivasta pelistä tai sovelluksesta. Sovelluksen esikuvana olisi

Facebook-verkkoyhteisössä oleva Farm Ville-peli, josta luotaisiin metsäsektorille oma versio. Myös maastoajoneuvojen ja lähinnä mönkijöiden hyödyntämistä metsäsektorin koulu yhteistyössä esitettiin. Useat haastatellut näkivät metsän paikkana, jossa on mahdollista toteuttaa ihan minkä tahansa kouluaineen opetusta hyödyntäen metsäluonnon tarjoamia mahdollisuuksia.

Kiinnostusta osallistua metsäsektorin Lapissa tiedusteltiin viideltä toimijalta, joista kolme ilmoitti kiinnostuksensa sekä halukkuutensa tulla mukaan toimintaan. Kiinnostuneet tahot olivat Lapin Martat, Suomen Latu ry (Ounavaaran Latu ry) sekä Lapin yliopiston luokanopettajaopiskelijoiden ainejärjestö Lapikas. Kyseisten toimijoiden kanssa on yhteistyö periaatteessa mahdollista useiden kuntien alueella. Partiolaiset sekä Lapin luonnonsuojelupiiri ry olivat kiinnostuneita, mutta varsinaista päätöstä osallistumisesta ei lopulta tullut. Uudet toimijat kokivat metsäalan koulu yhteistyön tärkeäksi. He kokivat myös että yhteistyössä mukana olemalla he voivat tuoda esille omia näkökantojaan metsään ja luontoon liittyen.

Tulevaisuudessa kannattaa uusia toimijoita hankkia aktiivisesti esimerkiksi metsäsektorin koulu yhteistyötoiminnassa tällä hetkellä mukana olevien tahojen verkostojen avulla. Myös toiminnan tilaajia, eli koulumaailman edustajia täytyisi saada mukaan toimintaan jo suunnitteluvaiheessa.

Kohderyhmän edustajat toivoivat metsäalan koulu yhteistyöltä jatkuvuutta, suunnitelmallisuutta ja vahvaa kytettä käytäntöön. Toivottiin, että koulu yhteistyötapahtumissa käsiteltäisiin metsäalan perustöitä ja –käytäntöjä. Metsäalan toimijoiden tarjoamat koulu yhteistyömahdollisuudet koettiin varsinaista kouluopetusta rikastuttavina ja syventävinä ja niiden avulla oli mahdollista nähdä konkreettisesti niitä asioita, mitä oppitunneilla on käsitelty. Perinteisen metsätalouden rinnalle toivottiin enemmän tietoa luonnonsuojeluasioista sekä metsän tarjoamista aineettomista hyödykkeistä sekä metsien monikäytöstä. Koulut kaipasivat myös enemmän tietoa metsäsektorin koulu yhteistyötapahtumista jo hyvissä ajoin ennen varsinaista tapahtumaa. Koulujen on helpompi ottaa huomioon metsäsektorin

kouluysteistyötapahtumat omissa vuosisuunnitelmissaan, kun heillä on ajoissa tietoa tapahtumien ajankohdista.

LÄHTEET

- Akkanen, Jussi 2003. Oppikirjat jäävät metsän vauhdista. Lehtikuusi 1/2003, 7 - 8.
- Arjanne, Satu - Huldén, Pekka - Leinonen, Matti - Liimola, Anne – Lähdesmäki, Seija - Pirttilä, Ilari 2000. Metsänoppimispolku. Metsä- ja puuopetuksen malli. Opetushallitus ja Suomen Metsäyhdistys ry, Helsinki.
- Eskola, Jari - Suoranta, Juha 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Osuuskunta Vastapaino, Tampere.
- Hirsjärvi, Sirkka - Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus, Helsinki.
- Joensuun yliopisto 2010. Atlas.ti – Laadullisen aineiston tietokoneohjelman kevyet käyttöohjeet. Osoitteessa <http://www.joensuu.fi/opetusteknologiakeskus/palvelut/materiaalit/atlasti/index.htm>. Luettu 14.8.2010.
- Laitala, Marjo - Saarinen, Ninni - Saarikoski, Heli - Tikkanen, Jukka 2009. Metsätieteen aikakauskirja 3/2009. Metsäntutkimuslaitos ja Suomen metsätieteellinen seura, Vantaa.
- Lapin 4H-piiri ry 2004. Metsissä mahdollisuus-verkostohankkeen loppuraportti.
- Maa- ja metsätalousministeriö 2010. Alueellinen metsäohjelma kokoaa metsäsektorin tavoitteet. Osoitteessa http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/metsat/Strategiat_hankkeet/alueelliset_metsaohjelmat.html. Luettu 15.8.2010.
- Maa- ja metsätalousministeriö 2008. Kansallinen metsäohjelma 2015. Lisää hyvinvointia monimuotoisista metsistä. Valtioneuvoston periaatepäätös. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 3/2008.
- Metsäkustannus Oy 2010. Suomen FSC-standardi valmistui. Osoitteessa <http://www.metsalehti.fi/fi-FI/Metsauutiset/uutinen/?groupId=a25a96de-2e11-470c-a39d-51193e5fd6d7&announcementId=aba894ac-07d1-4406-9d81-5f43e6003c58>. Luettu 27.10.2010.
- Metsämuuronen, Jari (toim.) 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. International Methelp, Helsinki.
- Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2009. Alueellinen metsäohjelma kokoaa metsän monet merkitykset. Osoitteessa <http://www.oamk.fi/utills/pdf/epooki.php?julkaisu=1>. Luettu 28.10.2010.

- Suomen Metsäyhdistys ry 2009^a. Lasten ja nuorten metsäbarometri 2006.
Osoitteessa
<http://www.smy.fi/smy/HRdeve.nsf/b7d23f3914e45e5ec22571560042f325/1a2b07346959ce3ec2257179003c0782?OpenDocument>. Luettu 18.12.2009.
- Suomen Metsäyhdistys ry 2009^b. Metsäalan kouluyhteistyön kehittämisarviointi. Osoitteessa
<http://www.smy.fi/smy/Materiaalitdeve.nsf/allbyid/D6BACFEA66B40DC7C2257586004246CB?OpenDocument>. Luettu 15.11.2009.
- Suomen Metsäyhdistys ry 2009^c. Metsä- ja puukysely 2009.
Osoitteessa
<http://www.smy.fi/smy/HRdeve.nsf/b7d23f3914e45e5ec22571560042f325/0ed09b5a5382cebac225762300308323?OpenDocument>. Luettu 24.11.2009.
- Suomen Metsäyhdistys ry 2009^d. Opettajien metsäbarometri 2007.
Osoitteessa
<http://www.smy.fi/smy/HRdeve.nsf/b7d23f3914e45e5ec22571560042f325/6367392a82e20bc22573f3003f29b0?OpenDocument>. Luettu 18.12.2009.
- Tuomi, Jouni - Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi, Helsinki.
- Viitala, Juhani 2003. Metsäsertifiointimme koko kuva. Tietosanoma Oy, Helsinki.
- Ympäristöministeriö 2010. FFCS-metsäsertifiointijärjestelmä (Finnish Forest Certification System). Osoitteessa <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=135599>. Luettu 15.9.2010.

LIITE

HAASTATTELUOHJEITA

Kysymykset koskevat soveltuvin osin kouluysteistyötä varhaiskasvatuksessa, peruskouluissa ja lukioissa sekä paikallisella/alueellisella että valtakunnallisella tasolla.

Kaikki tähänastista toimintaa koskevat tiedot sekä hyviä toimintatapoja, mahdollisia ongelmia ja kehittämishaasteita ja kehittämissuhteita koskevat näkemykset ovat lämpimästi tervetulleita!

Kutakin kysymysteemaa on avattu muutamalla apukysymyksellä. Voit vastata kuhunkin kysymysteeman niin laajasti, kuin katsot tarpeelliseksi – tärkeinä pitämiäsi asioita esiin nostaen.

Haastattelukohtaiset tiedot jäävät ainoastaan haastattelijan käyttöön. Niitä ei toimiteta muille, ei myöskään tilaajana toimivalle Lapin metsäkeskukselle.

Arvioinnin tulokset esitetään niin, etteivät yksittäisen vastaajan näkemykset ole tunnistettavissa. Tämä koskee myös arviointiraporttia.

Taustaorganisaatio:

Toimipaikka:

- 1. Kouluysteistyön tavoitteet ja sisällölliset painotukset**
- 2. Kouluysteistyön työtavat ja menetelmät**
- 3. Kouluysteistyössä hyödynnettävät materiaalit**
- 4. Oma ja organisaatiosi roolit ja toiminta kouluysteistyössä**
- 5. Muiden toimijoiden roolit ja toiminta kouluysteistyössä**
- 6. Toimijoiden välinen yhteistyö**
- 7. Kouluysteistyön resursointi**
- 8. Kouluysteistyön ohjelmointi ja koordinointi**

9. Metsäsektorin kouluysteistyön sekä muun luonto- ja ympäristökasvatuksen suhde

10. Kokemukset kouluysteistyöstä muilta aloilta

11. Mitkä ovat mielestäsi keskeisimmät metsäsektorin kouluysteistyön kehittämishaasteet tällä hetkellä?

12. Muita huomioita ja ehdotuksia